

MANKOLAN KAMPUKSELTA LUTAKKOON

Tarja Pinolehto

Opinnäytetyö
Marraskuu 2009

Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Tekijä(t) PINOLEHTO, Tarja	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 30.11.2009
	Sivumäärä 72	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus () saakka	Verkkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi MANKOLAN KAMPUKSELTA LUTAKKON		
Koulutusohjelma Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) PARTANEN, Eila		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän ammattikorkeakoulu, toimitilapalvelut		
Tiivistelmä <p>Työn tarkoituksena oli kartoittaa kaikki Jyväskylän ammattikorkeakoulun Mankolan kampuksen matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien käytössä olleet kalusteet ja antaa ehdotuksia niiden tulevasta käytöstä. Tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa Mankolan kampuksen kalusteinventointi niin, että kalustesuunnitelman tekävä suunnittelija pystyi hyödyntämään kalusteinventointiluettelo Lutakon ja Pääkampuksen tilojen kalustamissuunnittelussa. Tavoitteena oli myös luoda käyttäjän tarpeiden mukaisia aulatilan, ryhmätyötilan ja työhuoneen vaihtoehtoisia kalustamissuunnitelmia sekä kartoittaa opiskelijoiden tarpeita tulevia Lutakon kampuksen tiloja kohtaan.</p> <p>Opinnäytetyö toteutus aloitettiin kalusteinventoinnin tekemisellä tammi-helmikuussa 2009. Inventointia varten suunniteltiin kalusteinventointiluettelo ja kalusteiden inventoinnin toteuttaminen. Eri tilojen kalustamissuunnitelmat toteutettiin pohjapiirroksen mittakaavaan piirretyillä paperikalusteilla. Opiskelijoiden muuttoon liittyvien tarpeiden kartoittaminen toteutettiin Digium-kyselyllä, joka lähetettiin ryhmäsähköpostiviestinä vuosina 2006 - 2008 opintonsa aloittaneille palvelujen tuottamisen ja johtamisen sekä matkailun koulutusohjelman opiskelijoille toukokuussa 2009. Kyselyyn vastasi yhdeksänkymmentäkaksi (92) opiskelijaa.</p> <p>Työssä ideoitua kalusteinventointiluettelo suunnittelija ja toimitilavastaava pystyivät hyödyntämään Lutakon kampuksen ja Pääkampuksen tilasuunnitelmissa. Eri tilojen kalustamissuunnitelmien tekeminen oli mielenkiintoinen prosessi, ja suunnittelija pystyi hyödyntämään niitä omassa suunnittelutyössään. Opiskelijakyselyn vastausten perusteella voidaan muun muassa todeta, että kampusalueen vaihtumisesta tiedottamiseen ei panostettu opiskelijoiden mielestä riittävästi. Lutakon kampusalueelle siirtyminen oli opiskelijoiden mielestä positiivinen asia jo pelkästään Jyväskylän keskustan läheisen sijainnin takia. Kyselyyn vastanneet opiskelijat olivat pääosin tyytyväisiä Lutakon kampusalueelle muuttamiseen.</p> <p>Opinnäytetyön eri materiaaleja voidaan hyödyntää Jyväskylän ammattikorkeakoulun tulevissa muutoissa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) toimitila, strategia, työympäristökehittäminen, kalusteet, inventointi		
Muut tiedot Liitteenä olevalla CD:llä on kalusteinventointiluettelo, yksi malli yhteenvetoluettelosta, joka käsittää osan kalusteista sekä tyhjä kalusteinventointipohja.		

Author(s) PINOLEHTO, Tarja	Type of publication Bachelor´s Thesis	Date 31.11.2009
	Pages 72	Language Finnish
	Confidential () Until	Permission for web publication (X)
Title FROM THE MANKOLA CAMPUS TO THE LUTAKKO CAMPUS		
Degree Programme Degree Programme in Service Management		
Tutor(s) PARTANEN, Eila		
Assigned by Jyväskylä University of Applied Sciences, Facility Services		
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the thesis was to map out all furniture that had been in use in the degree programmes in tourism and services management of the Mankola campus of Jyväskylä University of Applied Sciences, and give some ideas of their future use. The aim was to plan and execute the Mankola campus furniture inventory so that the designer of the furniture plan could use the inventory list for drafting plans for the Lutakko and main campus facilities. Another aim was to draft alternative furniture plans for the lobby, teamwork and study facilities, as well as to map out the student needs for the facilities in the Lutakko campus.</p> <p>The execution of the thesis was started by making a furniture inventory in January and February in 2009. An inventory list and the execution of the inventory were planned. The furniture plans were then executed by drawing paper furniture in the scale of the general floor plan. Mapping out the needs of the students moving in was made by a Digium inquiry which was sent in group e-mails to the students having started their studies between 2006 and 2008. The inquiry was sent in May 2009 and was replied by 92 students.</p> <p>The designer and the facility services manager were able to utilize the inventory list made for the thesis in facility plans for the Lutakko and the main campus. Planning different facilities was an interesting process and the designer could use the ideas for his own plans. The results of the inquiry showed that information about moving into a new campus was not sufficient. Moving into the Lutakko campus was a positive matter according to the students, due to its location near the city centre of Jyväskylä. Most of the respondents were satisfied with the idea of moving into Lutakko.</p> <p>The materials of the thesis can be used in future removals in JAMK University of Applied Sciences</p>		
Keywords facility, strategy, furniture, inventory, changing the work environment		
Miscellaneous CD as an attachment includes a furniture inventory list, a model of the summary list including part of the furniture and an empty furniture inventory template		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 TOIMITILASTRATEGIALLA HYVINVOIVAAN TYÖYMPÄRISTÖÖN	4
2.1 Toimitilastrategia osana kokonaisstrategiaa	4
2.2 Korkeakoulujen toimitilastrategia	6
2.3 Strategialähtöinen työympäristökehittäminen	8
3 TOIMIVA TYÖYMPÄRISTÖ	11
3.1 Toimivat aulapalvelutilat	17
3.2 Viihtyisät ja tehokkaat toimistotilat	19
3.3 Työtilan kalusteet	25
3.4 Käytännölliset kokous-, neuvottelu- ja ryhmätyötilat	28
4 MANKOLASTA UUTEEN TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN	29
4.1 Opinnäytetyön tavoite ja työn tekeminen	29
4.2 Malli kalusteinventoinnin tekemisestä	30
4.3 Kalusteratkaisuja uusiin tiloihin	35
4.4 Opiskelijat Mankolan kampukselta Lutakon kampukselle	44
5 POHDINTA	59
LÄHTEET	63
LIITTEET	66
Liite 1. Suunnitelma IT-Dynamon aulapalvelutiskistä	66
Liite 2. Sivuprofiilikuva IT-Dynamoon suunnitellusta aulapalvelutiskistä	67
Liite 3. Kuvia Dynamon ryhmätyötilasta	68
Liite 4. Dynamon ryhmätyötilan toteutunut suunnitelma	69
Liite 5. Kuvia Dynamon työhuoneesta	70
Liite 6. Opiskelijakyselyn saatekirje	71
Liite 7. Digium-kysely opiskelijoille	72

TAULUKOT

Taulukko 1. Malli inventointiluettelosta	32
Taulukko 2. Kulmatyöpöydän mittojen kirjaaminen inventointitaulukkaan	34

KUVIOT

KUVIO 1. Tilojen, ihmisten ja prosessien keskinäinen suhde toisiinsa nähden	9
KUVIO 2. Ohjeet kulmatyöpöydän mittaamiseen	33
KUVIO 3. Kalustamissuunnitelmia Dynamon ryhmätyötilaan.....	36
KUVIO 4. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 1	40
KUVIO 5. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 2	41
KUVIO 6. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 3	41
KUVIO 7. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 4	42
KUVIO 8. Vastaajien jakautuminen koulutusohjelmittain	44
KUVIO 9. Palvelujen tuottamisen ja johtamisen vastaajien jakautuminen	45
KUVIO 10. Tyytyväisten opiskelijoiden osuus muutosta tiedottamiseen.....	46

1 JOHDANTO

Tilojen merkitys sekä tiloille asetettavat vaatimukset ovat muuttuneet. Nykyään ei enää riitä pelkästään se, että käytettävissä olevat tilat ovat toimivia, vaan työympäristöltä vaaditaan myös käytettävyyttä. Organisaation menestymiseen vaikuttaa muun muassa se, miten se ymmärtää toimitilojen merkityksen. Menestyvä yritys pystyy hahmottamaan toimitilat resurssina sekä liiketoiminnan kehittämisen apuvälineenä. (Rothe, Nenonen & Rasila 2007, 8.)

Tämä opinnäytetyö on osa Kesä 2009 -hanketta, joka koostuu Jyväskylän ammattikorkeakoulun eri kampusten muuttojen suunnittelusta ja aikataulutuksesta, kaluste-suunnitelmista ja -hankinnoista, av-hankinnoista sekä tilamuutostöiden toteuttamisesta. Työn tietoperustassa käsitellään strategialähtöistä työympäristön kehittämistä, joka on noussut nykypäivänä keskeiseksi puheenaiheeksi rakennushankkeissa. Strategialähtöisen työympäristökehittämisen ydinajatuksena on, että toimintoja ei sellaisenaan siirretä uusiin tiloihin, vaan ensin analysoidaan työprosessit ja pyritään ennakoidaan tiloihin tulevia muutoksia. Työympäristökehittämisen perimmäisenä tavoitteena on saada tarkoituksenmukaiset ja joustavat tilat sekä saavuttaa oikein kohdistettu tilankäyttö. Opinnäytetyön tietoperustassa tarkastellaan työympäristökehittämisen lisäksi myös toimitilastrategiaa käsitteenä.

Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa Mankolan kampuksen matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien käytössä olevien tilojen kalusteiden inventointi. Inventointiluetteloä hyödynnetään kalusteiden uudelleen sijoittamisessa. Työssä esitetään uusia kalusteratkaisuja tuleviin tiloihin. Opinnäytetyössä selvitetään myös opiskelijoiden näkemyksiä uuteen opiskeluympäristöön muuttamisesta Digiumkyselyn avulla. Tässä opinnäytetyössä tuotettua materiaalia voidaan hyödyntää muun muassa seuraavissa Jyväskylän ammattikorkeakoulun muutoissa.

2 TOIMITILASTRATEGIALLA HYVINVOIVAAN TYÖYMPÄRISTÖÖN

2.1 Toimitilastrategia osana kokonaisstrategiaa

Yrityksen liiketoimintastrategiaa voidaan tukea erilaisilla muilla strategioilla, joista yksi on toimitilastrategia. Toimitilastrategia on yleensä kiinteä osa kokonaisstrategiaa. Organisaation toiminnalle on tärkeää, että alastrategiat noudattavat yhteisiä periaatteita ja linjauksia kokonaisstrategian kanssa. (Atkin & Brooks 2000, 13.) Tässä luvussa perehdytään ensin strategia-käsitteeseen, ja luvun loppuosassa käsitellään tarkemmin toimitilastrategiaa.

Alun perin strategia-sana pohjautuu kreikan kielen sanaan "strategos", jolla tarkoitetaan sodan johtamisen taitoa. Strategia-sanan vierasperäisyydestä johtuen termille on ehdotettu monia suomenkielisiä vastineita, kuten punainen lanka, juoni tai suunta. Nämä ehdotetut suomenkieliset vastineet eivät ole kuitenkaan saaneet vakiintunutta asemaa, koska on todettu, että ne voivat olla jopa harhaanjohtavia ja toisaalta myös yksipuolisia. (Kamensky 1999, 3 - 4.)

Henry Mintzbergin ajatuksia lainaten strategisella ajattelulla tarkoitetaan näkemistä eteenpäin. Tätä voidaan kutsua myös visioinniksi. Kierkegaard puolestaan on aikoihin todennut viisaasti, että "elämä eletään eteenpäin, mutta ymmärretään taaksepäin". Kierkegaardin mukaan strategisessa ajattelussa onnistuminen edellyttää kykyä nähdä taaksepäin. Hänen mukaansa yritys tai organisaatio voi luoda tulevaisuutta, kun se ymmärtää juurensa. (Santalainen 2005, 23.)

On olemassa lukuisia eri strategian määritelmiä, ja osa niistä on jopa ristiriidassa keskenään. Kaikille strategiakäsitteille on kuitenkin yhteistä se, että ne liittyvät sellaisiin osa-alueisiin tai toimintoihin, jotka ovat olennaisia asioita yrityksen menestymisen ja säilymisen kannalta. Strategiassa päähuomio kiinnittyy tulevaisuuteen, ja se pyrkii ensisijaisesti vastaamaan kysymyksiin, mitä ja miksi. Laaditut strategiat varmistavat, että yrityksessä tehdään oikeita asioita. (Kamensky 1999, 4.)

Organisaatio luo strategian, jotta se menestyisi. Saavutettu menestys voidaan mitata esimerkiksi tuotetun voiton määrällä. Organisaation menestymisen ehto on onnistuneen strategian luominen. Strategian luomisesta vastaa organisaation ylin johto, ja sen katsotaankin olevan ylimmän johdon tärkein tehtävä. Organisaation strategian työstäminen on vaativa prosessi, ja sen laatimiseen osallistuvilta henkilöiltä vaaditaan erityisosaamista ja erityisominaisuuksia, kuten toimialatuntemusta, päättävyyttä ja analyyttistä pelisilmää. (Mantere, Hämäläinen, Aaltonen, Ikävalko & Teikari 2003, 5 - 6.)

Seuraavissa kappaleissa pohditaan, mitä toimitilastrategialla tarkoitetaan ja millaisia osa-alueita siihen kuuluu. Luvun loppuosassa selviää myös, mikä on toimitilastrategian tehtävä.

Ruokojoki (2004, 5) määrittelee julkaisussaan toimitilastrategian suunnitelmaksi ja linjauksiksi siitä, miten toimitilojen ylläpito ja omistus on kaikkein tarkoituksenmukaisinta ja taloudellisinta järjestää. Toimitilastrategia on erittäin keskeinen asia, koska toimivat ja hyvät tilat ovat kaiken toiminnan perusta ja edellytys. Ruokojoki korostaa, että jo pelkästään suuren taloudellisen merkityksen takia tilojen ylläpitoon ja hankintaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Toimitilastrategiaan kuuluvia osa-alueita ovat muun muassa nykyiset tilat ja niiden käyttötilanne sekä tulevaisuuden tilatarve. Toimitilastrategiaan kuuluu myös tilojen tehokkaan käytön turvaaminen, johon lukeutuu esimerkiksi tilojen muunneltavuus sekä nykyisten tilojen uusiokäyttömahdollisuuksista huolehtiminen. Myös rakennuskannan kunnan turvaaminen on osa toimitilastrategiaa. Toimitilastrategiassa määritellään myös uusien tilojen ja ylläpitopalveluiden hankinnassa noudatettavat periaatteet. (Ruokojoki 2004, 5.)

Kuten tekstissä aiemmin todettiin, on toimitilastrategia käsitteenä laaja. Laadittu toimitilastrategia on myös pitkävaikutteinen. Toimitilastrategiassa määritellään muun muassa, mikä on taloudellisin ja järkevin ratkaisu organisaatiolle, tilojen omistus vai niiden vuokraus. Tilojen hankintaan ja ylläpitoon on syytä kiinnittää erityistä

huomiota, koska tiloilla on suuri painoarvo jo tilakustannustenkin perusteella. Toimivat tilat ovat kaiken toiminnan edellytys, ja sen takia niihin kannattaa panostaa. Toimiva työympäristö voidaan luokitella myös vetovoimaiseksi tekijäksi, koska parhaimmillaan se vetää puoleensa myös parhaat työntekijät (Sipilä 2008, 8).

2.2 Korkeakoulujen toimitilastrategia

Opetusministeriön tekemän päätöksen johdosta kaikki Suomen yliopistot ovat veloitettuja laatimaan oman toimitilastrategiansa. Opetusministeriö on julkaissut ohjeaineiston, joka tarjoaa yliopistoille työvälineitä toimitilastrategian laatimisen helpottamiseksi. Toimitilastrategian avulla pyritään muun muassa lisäämään kustannustietoisuutta sekä toiminnan läpinäkyvyyttä. (Opetusministeriö 2005, 3 - 4.)

Toimitila-asioilla tarkoitetaan fyysisiä toimitiloja sekä toimitiloihin liitettyjä palveluja. Toimitilastrategiassa ilmoitetaan yleisellä tasolla tärkeimmät toimintaperiaatteet, toimintajärjestelmät ja asetetut tavoitteet. Laadittu toimitilastrategia on pitkävaikutteinen, mutta sitä voidaan tarvittaessa tarkistaa. Määräaikaiset toimenpideohjelmat täydentävät strategiaa. (Opetusministeriö 2005, 4.) Toimitilastrategioiden lähtökohdiana on, että toimitila-asioilla tuetaan perustoimintaa. Toimitilastrategian tärkeys korostuu erityisesti muutostilanteissa, jolloin tarkastellaan strategiassa määriteltyjä tavoitteita ja toimitaan näiden tavoitteiden mukaisesti. (Opetusministeriö 2005, 9.)

Toimitiloille asetetut strategiset tavoitteet käsittelevät muun muassa turvallisia ja terveellisiä työolosuhteita ja kilpailukykyistä työympäristöä. Myös toiminnallisia tarpeita ja yhteyksiä tukeva toimitilojen sijainti voi olla toimitiloille asetettu strateginen tavoite. Useimmiten toimitiloille asetettuja strategisia tavoitteita ovat myös perustoimintojen vaatimusten sekä mahdollisten muutosten mukaiset toimitilat ja toiminnan vaatimusten mukaisesti turvattu tilojen hallintaoikeus. (Opetusministeriön 2005, 14.)

Toimitilastrategian tavoitteita voivat olla myös esimerkiksi viihtyisät, turvalliset ja terveelliset tai kestävän kehityksen mukaiset tilat. Toimitilastrategian tavoitteeksi voidaan määritellä myös muun muassa se, että organisaation tilat ovat tehokkaasti ja

joustavasti käytettävissä. Tilojen tehokasta käyttöä voidaan edistää esimerkiksi tilojen yhteiskäytöllä. (Oulun yliopisto 2005, 4.) Toimitilastrategian laatimalla organisaatio voi myös varmistaa, että toimitila-asiat otetaan huomioon yleistä toimintaa koskevien päätösten valmistelussa sekä tulevaisuuden suunnittelussa. Strategian avulla voidaan myös sitouttaa eri osapuolet yhteisiin pelisääntöihin. (Jyväskylän yliopisto 2006, 9.)

Opetusministeriön laatimassa ohjeaineistossa veloitetaan, että yliopistojen toimitilastrategioissa on tarkasteltava Workplace-näkökulmaa. Tällä tarkoitetaan, että toimitila-asioita on lähestyttävä ensisijaisesti toiminnan kautta. Erityisesti tilamuutosprosesseissa toimintakeskeinen ajattelu on erityisen tärkeää. Tilavaatimukset pyritään kuvaamaan toiminnan ja työn kehittämistarpeiden kautta. Tilakustannussäästöihin pyritään toiminnan tehokkuutta parantamalla. (Opetusministeriö 2005, 15.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia perustuu Workplace Planning – ajatteluun. Workplace Planning on organisaation tilallisten resurssien kohdentamista organisaatioon strategian mukaisesti. Tavoitteena on, että tilojen käyttö vastaa olemassa olevaa strategiaa. Workplace Planning -ajattelun mukaisesti organisaation tilat mitoitetaan toiminnan mukaisesti, jolloin edistetään tilojen kustannustehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. (Pennanen 2004, 10.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategissa ei ilmoita tilojen määriä tai tavoitteita, vaan siinä kuvataan, mitä organisaatio tekee operatiivisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Opetussuunnitelmien pohjalta laadittujen kuvausten perusteella määritellään toimintaa parhaiten palvelevat tilat sekä niiden käyttöasteet ammattikorkeakoulun ydintoiminnan eli opetustoiminnan vaatimusten mukaisesti. Kuvauksissa otetaan huomioon opiskelijamäärä, opintojen määrä sekä opintojen tarvitsemat erilaiset oppimisympäristöt. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia, 1.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategian tavoitteena on aikaan saada tutkittu ja läpinäkyvä esitys ammattikorkeakoulun kaikkien yksiköiden toiminnasta ja toiminnan vaatimasta tilatarpeesta. Tilojen määrä ja koko optimoidaan toimitila-

suunnittelun aikana ammattikorkeakoulun yksiköiden toiminnan tarpeisiin siten, että kaikki toiminnot on huomioitu ja tilat ovat kustannustehokkaasti käytössä. Ammattikorkeakoulun toimitilastrategiassa käytettyjä mittareita ovat tilankäyttöaste, neliöt ja vuokrat. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia, 6.)Tiloja arvioidaan resursseina siinä missä muutakin toimintaa. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia, 4.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategian 2009 - 2012 yhtenä strategisena tavoitteena on synergisten oppimisympäristöjen luominen. Ammattikorkeakoulun strategisia tavoitteita ovat myös tehokas tilankäyttö sekä terveelliset ja turvalliset tilat. Tilojen saavutettavuus, hyvät opiskelijapalvelut sekä kampusten määrän vähentäminen ovat myös Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategian strategisia tavoitteita vuosille 2009 - 2012. Asiakkaiden ja muiden keskeisten sidosryhmien kannalta mielekäs ja keskeinen tilojen sijainti on myös strateginen tavoite. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia 2009 - 2012, 2 - 3.) Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia selittää muun muassa, miksi Mankolan kampuksesta luovutaan ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien toiminnot siirtyvät Lutakon kampusalueelle.

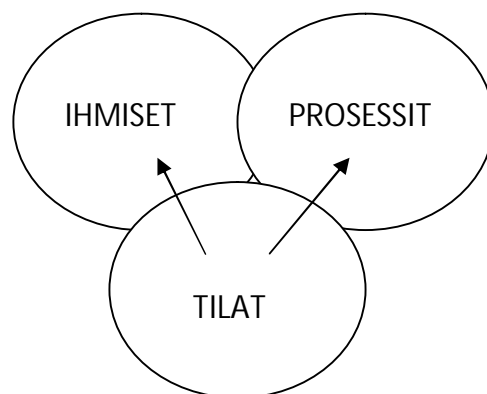
2.3 Strategialähtöinen työympäristökehittäminen

Uudet, vastavalmistuneet tilat eivät välttämättä aina ole ratkaisu organisaation tilaongelmiin. On huomattu, että perinteinen rakennushankkeen aikainen hankesuunnittelumalli ei nykypäivänä enää riitä vaan tarvitaan jotakin aivan muuta. (Hietanen 2006, 18.) Strategisesta työympäristökehittämisestä voi löytyä ratkaisu organisaation tilaongelmiin. Työympäristökehittämisen asiantuntijapalvelujen avulla voidaan tuottaa yrityksen tarpeita paremmin palvelevia tilaratkaisuja sekä samalla hillitä myös tilankäytön kasvua. Moniulotteinen työympäristökehittäminen on eri tieteenaloja yhdistävä lähestymistapa, jossa analysoidaan työympäristöä sekä kehitetään erilaisia työkaluja ja metodeja, jotta henkilöstö voisi olla mukana aikaan saamassa hyvää työympäristöä. Strategialähtöisen työympäristökehittämisen perimmäisenä tavoitteena on löytää tilakonsepti, joka tukee organisaation strategiaa, tuottavuutta ja toimintaa. (Härkönen 2008, 32.)

Strategialähtöinen työympäristökehittäminen on lähestymistapa, jonka avulla syvästi kehitetään asiakasyrityksen toimintaa sekä toimitiloja useasta eri näkökulmasta. Kehittämisen tavoitteena on saada aikaiseksi sekä organisaation liiketoimintaa että tuottavuutta tukevat toimitilat. Strategialähtöisessä työympäristökehittämismallissa otetaan huomioon myös tulevaisuuden asettamat haasteet ja vaatimukset, kuten organisaatiomuutokset ja liikkuvuuden lisääntyminen sekä tietoteknologian ja työtapojen kehittyminen. (Hietanen 2006, 18.) Strategialähtöisen työympäristökehittämisen avulla pyritään analysoimaan ja kehittämään organisaation toiminnan ja strategisten tavoitteiden sekä toimitilojen välistä yhteyttä (Hietanen 2009a, 14).

Fyysinen työympäristö voi joko tukea tai haitata päivittäistä toimintaa. Useimmiten ei ymmärretä, kuinka suuri merkitys työpisteen fyysisillä ominaisuuksilla, kuten pohjarakenteella ja ulkonäöllä sekä erilaisilla mukavuus- ja toimivuustekijöillä on työn laatuun ja työntekijöiden työmotivaatioon. Hyvän fyysisen työympäristön avulla voidaan edistää myös erilaisten muutosprosessien onnistumista. (Allen, Bell, Graham, Hardy & Swaffer 2004, 14.)

KUVION 1 avulla pyritään selittämään tilojen, ihmisten ja erilaisten prosessien keskinäistä suhdetta toisiinsa nähden. Onnistunut muutoksen läpivieminen vaatii kiinnittämään huomiota kaikkiin näihin kolmeen osa-alueeseen. Yleensä jätetään kuitenkin huomioimatta lähes tärkeimmän osa-alueen eli fyysisen työympäristön rooli ja sen tarjoamat voimavarat. On mitä todennäköisintä, että tiloilla on suurin psykologinen vaikutus ihmisiin ja heidän käyttökseen. (Allen ym. 2004, 14.)

KUVIO 1. Tilojen, ihmisten ja prosessien keskinäinen suhde toisiinsa nähden

Workplace ja workspace ovat käsitteitä, jotka ovat herättäneet kiinnostusta useiden eri työympäristön toimijoiden, kuten arkkitehtien, sisustussuunnittelijoiden ja kalusteiden valmistajien keskuudessa. Edellä mainitut käsitteet ovat kiinnostaneet myös niin liikkeenjohtoa kuin tutkijoitakin. Workplace-käsitteellä tarkoitetaan lähinnä työpaikkaa ja workspace-käsitteen suomenkielisenä vastineena voidaan pitää termiä työtila. Työpaikka on paljon muutakin kuin pelkkä fyysinen työympäristö, sillä työpaikan henki rakentuu monista eri osatekijöistä. Käsite workspace eli työtila puolestaan kuvaa parhaiten konkreettista työpistettä. Kokoavasti voidaan kuitenkin todeta, että workplace- ja workspace-käsitteet liittyvät jonkin organisaation tai yrityksen toimintoihin, jotka ovat tukemassa ydintoiminnan suorittamista ja näin ollen kiinteä osa koko liiketaloutta. (Nenonen 2005, 14.)

Työympäristökehittäminen tulee aiheelliseksi yleensä esimerkiksi silloin, kun tapahtuu jokin muutos yrityksen liiketoiminnassa tai eri toimipisteitä yhdistetään. Myös organisaation rakenteelliset muutokset tai organisaation kasvu tai supistuminen voivat käynnistää työympäristökehittämisprosessin. Kustannussäästötavoitteet, peruskorjaus, uudisrakentaminen tai muutto voivat myös saada työympäristökehittämisen tuntumaan ajankohtaiselta asialta. (Hietanen & Sundqvist 2008, 17.)

Työympäristökehittämisen tavoitteena on ymmärtää ja tukea toiminnan luonnetta sekä tavoitteita ja tarvittaessa kyseenalaistaa toimintaa. Työympäristökehittämisen taustalla ovat organisaation strategia ja tulevaisuudennäkymät. Työympäristökehittäminen palvelee ensisijaisesti käyttäjäorganisaatiota ja sen toimintaa. Kiinteistönomistajaa se auttaa tuottamalla asiakkaiden tarpeita vastaavia ratkaisuja. (Hietanen & Sundqvist 2008, 13.)

Lähestymistapa strategialähtöinen työympäristökehittäminen on omaksuttu Suomeen USA:sta ja Britanniasta. USA:ssa strategialähtöisen työympäristökehittämisen uranuurtaja on Michael L. Joroff (Hietanen 2009b). Michael Joroff on tunnettu amerikkalainen professori, jonka erikoisalueita ovat toimitilamarkkinoiden muutokset ja hajautuvan työn haasteet. Michael Joroff on Massachusettsilaisen School of Architecture and Planning -yliopiston professori, joka on ollut mukana myös monissa eri

yhteistyöhankkeissa ympäri maailmaa. Suomessa Michael L. Joroff tunnetaan muun muassa kehitystyöstään Arabianranta-kaupunkihankkeen toteutuksessa sekä esimerkiksi dWork-hankkeesta, joka käsittelee hajautuvaa, liikkuvaa työtä ja sen asettamia haasteita työympäristön kehittämisen näkökulmasta. (Manninen 2005, 11.)

Strategialähtöisen työympäristökehittämisen yhtenä ydinajatuksena on tuottaa tilaratkaisuja, joiden suunnittelussa otetaan huomioon muun muassa tilojen muunneltavuus ja joustavuus. Myös tiloihin sijoitettavat kalusteiden tulee olla muuntojoustavia sekä kulloisenkin tilanteen tarpeen mukaisia. Tehdyt kalusteratkaisut ovat luonnollisesti kiinteä osa myös organisaation strategisia tavoitteita.

3 TOIMIVA TYÖYMPÄRISTÖ

Toimitilan määritelmä

Kiinteistöliiketoiminnan sanaston mukaan toimitilalla tarkoitetaan rakennettua tilaa, jota käytetään aineettomien tai aineellisten hyödykkeiden tuotantoon. Kiinteistöliiketoiminnan sanasto jaottelee toimitilat liiketiloihin, toimistotiloihin ja tuotannollisiin tiloihin sekä palvelu- ja varastotiloihin. Lainsäädäntö puolestaan ryhmittelee kaikki toimitilat liikehuoneistoiksi, ja näin ollen lainsäädännön mukaan kaikki muut kuin asuinhuoneistot ovat liikehuoneistoja. (Rakli ry 2001, 12.)

Tarveselvitys toimitilojen suunnittelussa

Toimitilojen suunnittelun lähtökohtana toimii perusteellinen käyttäjäorganisaation tarpeiden selvittäminen eli tarveselvitys. Onnistunut toimitilojen suunnittelu edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa fyysisen työympäristön ratkaisut käsittelevät osaksi käyttäjäorganisaation liiketoiminnan ja organisaation kehittämistä. Haastatteluiden ja kyselylomakkeiden avulla pystytään selvittämään toiminnan sisältöä ja työn kulkua organisaatiossa, käyttäjien työskentelytapoja ja erilaisia mieltymyksiä sekä organisaation johdon tavoitteenasettelua. Ensiarvoisen tärkeää olisi, että suunnittelija voisi haastatella työntekijöitä organisaation jokaiselta tasolta, sillä tätä kaut-

ta suunnittelijalla on mahdollisuus luoda kokonaisvaltainen näkemys eri käyttäjien tarpeista suunniteltavia tiloja kohtaan. (Rakennustietosäätiö 2000, 6.)

Tarveselvityksen pohjalta pystytään kartoittamaan toimitiloille asetetut tarpeet, toiveet ja toiminnalliset vaatimukset sekä pystytään laatimaan tilatarpeen mitoittamista varten teoreettinen huoneohjelma. Teoreettinen huoneohjelma kuvaa tilatarvetta, mikäli käyttäjän toimintaa varten rakennettaisiin uudisrakennus. Teoreettinen huoneohjelma on suositeltavaa laatia, mikäli on kyseessä toimitilojen muutos, mutta myös silloin mikäli esimerkiksi suunnitellaan suurempaa peruskorjausta nykyisiin, jo olemassa oleviin tiloihin. (Rakennustietosäätiö 2000, 6.)

Toimitilojen suunnittelun tavoitteena on taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokas, työskentelyä motivoiva, toimintaa tukeva, viihtyisä ja terveellinen työympäristö. Suunnittelussa tärkeää on myös avoimuus, tilojen selkeys ja helppokäyttöisyys. Toimitiloja suunniteltaessa otetaan huomioon myös muun muassa monikäyttöisyys, kalustettavuus, tilojen muunneltavuus, liikkumis- ja toimimisesteettömyys sekä siivotavuus. (Rakennustietosäätiö 2000, 6 ja 8.)

Työturvallisuuslain asettamia vaatimuksia

Työturvallisuuslaissa on nostettu tapaturmien ja ammattitautien torjumisen rinnalle oleelliseksi osa-alueeksi myös työn henkisen ja fyysisen kuormittavuuden ennaltaehkäisy. Lain tarkoitus on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijän työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi. (Työturvallisuuslaki 2002, 1§.)

Lain mukaan työnantajalla on yleinen huolehtimisvelvoite työntekijöihin liittyvästä turvallisuudesta ja terveydestä työssä (Työturvallisuuslaki 2002, 8 §). Työnantajan on myös järjestelmällisesti tunnistettava ja selvitettävä työstä, työolosuhteista, työtilasta tai muusta työympäristöstä aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Mikäli ilmi tulleita vaaratekijöitä ei pystytä poistamaan, on niiden merkitys arvioitava työntekijän terveydelle ja turvallisuudelle (Työturvallisuuslaki 2002, 10 §.) Työntekijälle on myös annettava riittävästi tietoa haitta- ja vaaratekijöistä työpaikalla työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen (Työturvallisuuslaki 2002, 14 §).

Työturvallisuuslaki velvoittaa luonnollisesti myös työntekijää. Työntekijän tulee muun muassa toimia työnantajan antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Työntekijän on myös huolehdittava niin omasta kuin muidenkin työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä käytettävissä olevin keinoin (Työturvallisuuslaki 2002, 18 §.)

Työntekijän työpisteen suunnittelulle on myös asetettu tiettyjä vaatimuksia Työturvallisuuslaissa. Esimerkiksi työpisteen rakenteet ja käytettävät työvälineet on mitoitettava ja valittava ergonomisesti oikealla tavalla. Työpisteen rakenteiden ja käytettävien työvälineiden tulee olla tarpeen mukaan säädettävissä ja järjestettävissä (Työturvallisuuslaki 2002, 24 §.) Näyttöpäätteen ääressä työskentelevän työntekijän työntekeä on tehtävä mahdollisimman turvallisesti vähentämällä näyttöpäätetyöstä aiheutuvia haitallisia tai vaarallisia kuormitustekijöitä (Työturvallisuuslaki 2002, 26 §).

Työssä, jossa työntekijä voi kohdata mahdollista väkivaltaa, on työpiste suunniteltava tavalla jossa työntekijä pystyy ennakolta ehkäisemään mahdolliset väkivaltatilanteet asianmukaisten turvajärjestelyiden ja -laitteiden avulla (Työturvallisuuslaki 2002, 27 §).

Työturvallisuuslakiin on kirjoitettu pykälä myös työpaikan ilmanvaihdosta ja työhuoneen tilavuudesta. Työpaikan ilmanvaihdon tulee olla tarkoituksenmukainen ja riittävän tehokas. Myös työhuoneen tilavuuden sekä pinta-alan tulee olla riittävä, jotta työntekijällä on tarpeeksi tilaa itse työn tekemistä varten sekä työn vaatimaa liikkuamista varten (Työturvallisuuslaki 2002, 33 §.) Myös työpaikan valaistuksen tulee olla työ edellyttämällä tavalla sopiva ja riittävän tehokas (Työturvallisuuslaki 2002, 34 §).

Hyvä toimitila – tutkimuksen (2004) mukaan toimitilojen käyttäjät arvostavat yleisimmin toimitilassa liikenteellistä saavutettavuutta, sisäilman laatua sekä rakennuksen kuntoa. Toimistotiloihin liittyvän amerikkalaisen tutkimuksen mukaan toimistorakennusten käyttäjistä 90 prosenttia tai enemmän piti erittäin tärkeinä ominaisuuksina muun muassa sisäilman laatua ja lämpötilaa, kiinteistöjohdon palvelualltiutta sekä taitoa täyttää käyttäjien tarpeet ja akustiikkaa ja melunhallintaa. (Takki 2005, 5.)

Nykypäivänä toimitiloilla on oleellinen merkitys yritysten ja organisaatioiden toiminnassa. Toimitilat voidaan luokitella jopa kilpailutekijäksi ja ammattitaitoisista työnte-

kijöistä kilpailevat yritykset voivat toimitilojensa avulla vaikuttaa myös henkilöstönsä hyvinvointiin ja sitä kautta työn tuottavuuteen. Myös yleisessä ajattelutavassa on tapahtunut muutos, sillä aiemmin tiloja pidettiin ainoastaan menoeränä ja nykyään niiden merkitys painottuu enemmän sanaan resurssi. (Linnossuo, Nenonen & Saario 2002, 31.)

Tutkimusten mukaan hyvän fyysisen ympäristön on todettu lisäävän myös vireyttä ja vähentävän jopa stressiä. Kun työympäristö on suunniteltu huolellisesti, vähenee myös stressintunne ja samalla lisääntyvät henkinen ja fyysinen vireys. Oikein suunniteltu työympäristö luo tukevan perustan niin asiakkaiden kuin kollegoidenkin kohtaamisille, yhdessäololle ja viestinnälle. Työympäristössä on usein monia sellaisia tekijöitä, jotka imevät ihmisen energiaa ja lisäävät virheiden tekemisen riskiä sekä hankaloittavat vuorovaikutusta. Ongelmat liittyvät yleensä vääränlaiseen valaistukseen, meluun tai huonoon sisäilmaan. Tällaiset ympäristön stressitekijät vaikuttavat ihmisen aivojen toimintaan ja hormonituotantoon. (Mälkiä 2009, 7.)

Työympäristöjen suunnittelussa on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota myös tilojen stressittömyyteen. Stress free area-ideologian tavoitteena on tuottaa tiloja, joissa ihmisellä on hyvä olla. Tällaisissa tiloissa ihminen tuntee olonsa turvallisiksi, eikä väsy niin helposti. Stressittömällä ympäristöllä ei tarkoiteta passiivisia tai flegmaattisia tiloja vaan ympäristöä, jossa ihmisen kaikki viisi aistia ja aistiyhdistelmää saa riittävästi levätä. Ideologian tarkoituksena on tehdä erilaisia säädeltäviä viireystiloja kulloisenkin tilan funktion mukaan. Stress free-tiloille on oleellista nimenomaan viireystilojen vaihtelu. Stress free area-konseptin mukaan henkilökohtaisista työpisteistä pyritään tekemään rauhoittavia ja keskittymistä auttavia tiloja, kun taas yhteisistä tiloista pyritään saamaan enemmän aktiivisia (Tiirikka 2007b, 24.)

Stress free-tilan päätavoitteena on hyvinvointi, sillä negatiivisen stressin on todettu vanhentavan ihmisen soluja ja tämä taas puolestaan voi aiheuttaa esimerkiksi pää- ja niskasärkyä, uupumista tai migreeniä. Pitkäaikaisen stressin seuraukset voivat olla paljon tuhoisampiakin, sillä pitkäaikainen negatiivinen stressi voi altistaa esimerkiksi sydän- ja verisuonitauksille, diabetekselle tai alzheimerin taudille (Tiirikka 2007b, 22.)

Työn tekemistä varten suunniteltu toimintaympäristö voidaan määritellä tasoina tai kerrostumina, jotka ovat toisiinsa limittyneinä. Työympäristö muodostuu fyysisistä, virtuaalisista sekä sosiaalisista ja henkisistä tiloista. Alun perin edellä mainittu ta-soerittely perustuu Nonakan, Toyaman ja Konnon "ba"-käsitteeseen, joka yhdistää fyysisen tilan, virtuaalisen tilan sekä henkisen ja sosiaalisen tilan toisiinsa. Tutkija Suvi Nenonen puolestaan kuvaa tiedon tuottamisen tiloja kolmitasoisesti rajavyöhykkeinä ja keskuksina. (Rothe ym. 2007, 11.)

Fyysiset tilat

Fyysisiin tiloihin luetaan kaikki työtilat, joissa työskennellään työpäivän aikana. Fyysisiä tiloja eivät ole siis pelkästään vain organisaation omat toimistotilat. Tehokas fyysinen tilaratkaisu muodostuu kuudesta eri tilatyypistä: ensisijaisista tiloista, välillisistä tiloista, toimintaa tukevista tiloista, sosiaalisista tiloista sekä palvelu- ja kulkutiloista. (Rothe ym. 2007, 11.)

Ensisijaiset tilat ovat tiloja, joissa työ pääsääntöisesti tehdään eli esimerkiksi henkilökohtaiset työpisteet ja työhuoneet sekä neuvottelutilat. Välillisiin tiloihin lukeutuu puolestaan esimerkiksi kopiokonehuoneet ja wc-tilat. Tukevia tiloja ovat muun muassa kirjasto ja vastaanottotila. Työn ulkopuolisille toiminnoille käytettävät tilat kuten kahvilat ja ravintolat kuuluvat sosiaalisiin tiloihin. Palvelutiloja ovat esimerkiksi talotekniikan ja toimitilapalveluiden tarvitsemat tilat. Kulkutilat puolestaan yhdistävät nämä edellä mainitut tilat toisiinsa ja toimivat samalla myös epävirallisen viestinnän tiloina. (Rothe ym. 2007, 11 - 12.)

Virtuaalinen tila

Nimensä mukaisesti virtuaalinen työtila viittaa muun muassa erilaisiin elektronisiin laitteisiin ja järjestelmiin, kuten tietokoneisiin, Internetiin ja intranettiin sekä sähköpostiin. Virtuaalisen työtilan eri työkalujen hyödyntäminen mahdollistaa lähes rajattoman sähköisen kommunikoinnin ja etätyöskentelyn. Nykypäivänä organisaatiot käyttävät päivittäin virtuaalisen työympäristön apuvälineitä. (Rothe ym. 2007, 13.)

Sosiaalinen tila

Sosiaalinen tila voidaan määritellä fyysisen tai virtuaalisen tilan mahdollistamaksi vuorovaikutuksen ympäristöksi, jossa yksilö reflektoi omia työkäytäntöjä ja organisaation kontekstia. Sosiaalinen tila muodostuu työntekijöiden toisilleen jakamista ideoista ja ajatuksista, henkisistä oloiloista sekä vakaumuksista. Sosiaalisen työtilan muodostuminen vaatii työntekijöiden välistä kommunikaatiota joko fyysisessä tai virtuaalisessa työympäristössä. (Rothe ym. 2007, 13 - 14.)

3.1 Toimivat aulapalvelutilat

Kiinteistön aulapalvelutilalla on erittäin keskeinen merkitys, sillä aula ottaa kiinteistöön saapuvat vieraat vastaan sekä tarvittaessa se ohjaa ja opastaa. Voidaan jopa sanoa, että aulapalvelu toimii porttina rakennuksen tiloihin. Aulapalvelutilan keskeinen merkitys korostuu myös sen takia, koska itse aulapalvelutila sekä aulapalvelussa toimiva henkilöstö luovat ensimmäisen mielikuvan rakennuksen toiminnasta. (Partanen 2003, 34.)

Kiinteistöön saapuvien asiakkaiden vastaanottaminen, ohjaaminen ja opastaminen ovat aulapalvelun ensisijaisia tehtäviä. Itse aulapalvelutila voi olla joko palvelutiski tai erillinen, aulatilojen yhteydessä oleva tila. Aulapalvelutilan suunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska kiinteistöön saapuvat vieraat vastaanottava aulapalvelutila edustaa koko kiinteistöä sekä kiinteistössä toimivia yrityksiä. (Partanen 2003, 34 - 35.)

Kiinteistön aulapalvelupisteestä voidaan käyttää myös nimitystä palvelupiste. Palvelupisteellä tarkoitetaan paikkaa, jossa kohtaavat palvelun tarjoaja ja asiakas eli palvelun tarvitsija. Muun muassa julkisista kiinteistöistä löytyvät info- ja vastaanottopisteet voidaan luokitella joko avo- tai umpirakenteisiksi palvelupisteiksi. Avorakenteinen vastaanottopiste on yleinen esimerkiksi kauppakeskusten infopisteissä, virasto- ja toimistorakennuksissa sekä hotellien vastaanottotiloissa. Umpirakenteista vastaanottopistettä käytetään yleensä silloin, kun vaaditaan korkeaa turvallisuustasoa. Umpirakenteinen vastaanottopiste on yleinen esimerkiksi terveyskeskusten ja sairaaloiden vastaanottotiloissa. (Sisäasiainministeriö 2007, 26, 30, 33.)

Palvelutyöpisteen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennaltaehkäistä ja minimoida palvelutyöpisteen äärellä työskentelevään henkilöön kohdistuvat uhat. Suunnittelun tavoitteena on myös edistää syntyneiden uhkatilanteiden hallitsemista sekä suojata työntekijää, joka on joutunut uhkatilanteeseen. Palvelutyöpisteen turvallisuussuunnittelu on yksi osa-alue koko kiinteistön turvallisuussuunnittelua. Turvalli-

suussuunnittelun merkitys korostuu erityisesti isoissa kiinteistöissä, joissa on useita palvelutyöpisteitä. (Sisäasiainministeriö 2007, 16 - 17.)

Aulapalvelun onnistuneeseen toteuttamiseen voidaan vaikuttaa muun muassa kiinnittämällä huomiota aulapalvelun edustavuuteen ja sijaintiin. Aulapalvelutiski tulee sijoittaa sellaiseen paikkaan, jonne sisään tulija luonnostaan hakeutuu. Jokin on mennyt suunnittelussa vikaan, mikäli sisään tulijan tulee erikseen alkaa etsimään aulapalvelutilaa. Aulapalvelun palvelutiski on hyvä sijoittaa siten, että aulapalvelutyöntekijä voi työnsä ohella valvoa aulapalvelun toimintaa sekä kiinteistöön saapuvia ihmisiä. Aulapalvelutyöntekijän tulee myös pystyä turvallisesti poistumaan palvelupisteeltä mahdollisen väkivallan tai muun vaaratilanteen uhatessa. Tilan tulee olla sopivan lämmin ja vedoton. Kiinteistöön saapuvia vierailijoita varten aulaan olisi hyvä sijoittaa tila, jonne he voivat tarvittaessa jäädä odottamaan vierailun isäntää. Esimerkiksi matala pöytä ja pöydän ääressä olevat tuolit ovat hyvä vaihtoehto. (Partanen 2003, 34 - 36.)

Turvallisuussuunnittelun näkökulmasta palvelutyöpiste tulee sijoittaa kulkureitteihin ja rakennuksen tiloihin nähden optimaaliseen paikkaan. Tilasuunnittelussa on huomioitava, että rakennuksen tilat ja kulkureitit on eriytetty käyttäjien mukaan, jolloin rakennuksesta löytyy eri kulkureitit muun muassa henkilökunnalle, vieraille ja asiakkaille sekä tavarantoimittajille. Palvelutyöpisteen näkyvyys on myös ensiarvoisen tärkeä asia tilasuunnittelussa, koska sen tulee erottua selkeästi ympäristössään ja myös näkyvyys palvelutyöpisteestä tulee olla hyvä. (Sisäasiainministeriö 2007, 26.)

Aulatilän kalusteet kannattaa suunnitella tarkoin, koska myös kalustevalinnoilla on vaikutusta siihen, millaisen ensivaikutelman kiinteistöön saapuva asiakas muodostaa yrityksestä ja sen imagosta. On tärkeää muistaa, että aulassa sijaitsevat kalusteet ovat miellyttävät istua ja sieltä löytyy myös pöytätilaa, koska aulatilassa voidaan pitää esimerkiksi lyhyitä tapaamisia. Kiinteistöön saapuvan asiakkaan on myös miellyttävämpää jäädä odottelemaan vierailun isäntää, kun odotustilan kalusteet ovat pehmeät ja niissä on mukava istua. (Astu aulaan 2008, 40.)

Palvelutyöpisteen kalusteet tulee valita tarkoituksenmukaisesti ja kalusteiden valinnassa on huomioitava myös uhkatilanteen ennaltaehkäisy. Työpisteen kalusteet tulee sijoittaa sillä tavalla, jotta palvelutyöpisteellä työskentelevä henkilö pystyy tarvittaessa pakenemaan työpisteeltään. Kalusteiden tulee toimia työntekijän suojana mahdollisessa uhka- ja väkivaltatilanteessa ja niiden tulee estää asiakkaan pääsy käydä käsiksi palvelutyöpisteen takana työskentelevään työntekijään. Kalusteiden mitoituksessa on otettava huomioon sujuva turvalaitteiden käyttäminen uhkatilanteessa. (Sisäasiainministeriö 2007, 27.)

Aula- ja odotustiloihin sijoitettavat kalusteet ja muut somisteet eivät saa muodostaa katvealueita kameravalvonnalle. Asiakkaille tarkoitettua odotustilaa tulee varata riittävästi ja näiden tilojen tulee olla valoisia, avaria ja siistejä. Nämä viihtyisyyttä lisäävät tekijät ovat aggressiivisuutta vähentäviä asioita. Aula- ja odotustiloihin ei saa sijoittaa esineitä, joita aggressiivisesti käyttäytyvä asiakas voi käyttää heittäminen tai lyömisen apuvälineenä. (Sisäasiainministeriö 2007, 27.)

3.2 Viihtyisät ja tehokkaat toimistotilat

Ammattikorkeakoulussa toimistotiloja ovat henkilöstön työhuoneet. Toimistotilojen suunnittelulla tarkoitetaan työympäristön suunnittelua. Aivan kuin minkä tahansa muunkin työympäristön, niin myös toimistotilan tulee tukea sekä työn tekemistä että työntekijää. Yrityksen toimistotiloilla on huomattu olevan vaikutusta myös henkilökunnan motivointiin ja uusien työntekijöiden rekrytointiin, sillä toimistotiloista välittyvä mielikuva, työympäristön viihtyisyys ja terveellisyys sekä tilojen sijainti vaikuttavat niin työntekijöiden motivointiin kuin rekrytointiinkin. (Rakennustietosäätiö 2000, 2.)

Työhuoneen yleissuunnittelu

Ei ole olemassa yleisesti hyväksytyjä vaatimuksia työhuoneen pinta-alalle. Työympäristöä määrittelevä työturvallisuuslaki kuitenkin antaa tilavaatimuksille suuntaviivoja. (Ketola 2007, 9.) Työhuoneen pinta-alasta ja tilavuudesta annetaan omat suosituksensa myös rakennusalan standardissa. Työturvallisuuslaki määrittelee, että työhuo-

neen pinta-alan ja tilavuuden on oltava riittävän iso itse työn tekemiseen, mutta myös työasentojen vaihtamiseen ja liikkumiseen. (Oksamo 2006, 40.)

Tavallisesti yhden henkilön toimistotyöhuoneen koko on noin 10 - 13 m². Alle 10 m² työhuoneita tulee suunnitella ainoastaan poikkeustapauksissa. Mikäli samassa huoneessa työskentelee useampi kuin yksi henkilö, ei työhuoneen kokovaatimus suoraan kertaannu, vaan esimerkiksi kahden hengen työhuoneen pinta-alaksi riittää 15 - 18 m²:n ala yhteisten kulkuteiden takia. (Ketola 2007, 10.) Myös työhuoneen vapaan ilmatilan suuruudesta on määritelty omat vaatimuksensa. Valtioneuvoston asetuksen (577/2003) mukaan työhuoneessa on oltava vähintään kymmenen kuutiometriä vapaata ilmatilaa työntekijää kohden. (Oksamo 2006, 40.)

Viihtyisien työtilojen avulla voidaan lisätä työtyytyväisyyttä ja työtehoa. Yleiseen viihtyisyyteen voidaan vaikuttaa muun muassa lisäämällä taukotiloja sekä panostamalla yhteisten tilojen väritykseen, valaistukseen ja kalusteisiin sekä viherkasveihin. Työntekijän omassa henkilökohtaisessa työpisteessä pitää sallia myös jokaisen omia sisustusratkaisuja. (Oksamo 2006, 40.)

Työmukavuuden ja yleisen viihtyisyyden kannalta olisi työtilaan hyvä saada luonnonvaloa, sillä ulkoa tuleva valo koetaan miellyttäväksi. Mikäli luonnonvaloa on riittävästi, keinovalon käyttöä on tapana välttää. Ikkunasta avautuvan maiseman katselu elvyttää myös silmiä. Mikäli samassa työhuoneessa työskentelee useampi ihminen, tulee varmistaa luonnonvalon jakautuminen kaikkiin työpisteisiin. (Ketola 2007, 10.)

Työhuoneen väriskaalan ja tummuusasteen tulisi olla hillitty, ei liian kirkkaita ja voimakkaita värejä, mutta ei myöskään puhtaan valkoisia pintoja. Näiden oppien avulla voidaan luoda työn tekemiselle ja informaation saannille mahdollisimman hyvä pohja. Hillityt värivalinnat helpottavat silmien sekä aivojen työtä näköinformaation tulevassa. (Ketola 2007, 11.)

Työpisteen sijoittelun suunnittelussa ottaa huomioon monta tärkeää asiaa. Työntekijän tulee pystyä työpisteessä ollessaan helposti hallitsemaan koko työtilaa esimerkik-

si katsetta nostamalla. Työpisteen tulee olla riittävän rauhallinen, eivätkä esimerkiksi ohi kulkevat ihmiset saa häiritä työntekoa. (Ketola 2007, 13.)

Istumissuunnan suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon jokaisen työntekijän omat mieltymykset. Työpisteeltä tulee löytyä riittävästi liikkumistilaa työtuolille ja työpisteen sijainnin tulee olla myös sellainen, että vältetään ilmanvaihdosta johtuvasta vedosta. Ikkunoista tuleva valo ei myöskään saa aiheuttaa suoraa häikäisyä tai haitallista heijastumista tietokoneen näyttöpäätteeltä. (Ketola 2007, 13.)

Työpisteen suunnittelussa on otettava huomioon myös esteettömyys, sillä liikkuminen työpisteeseen ja siitä pois tulee olla täysin esteetöntä. Kulkureitillä ei osaa olla esimerkiksi kolhivia nurkkia. Työntekijän tulee pystyä myös poistumaan työpisteeltään mahdollisen uhkatilanteen sattuessa. (Ketola 2007, 13.)

Toimistorakennuksen käyttäjät ja sen omistaja asettavat kumpikin toimistotilojen suunnittelulle omat tavoitteensa. Eri osapuolien tavoitteiden yhteensovittaminen on todennäköisesti toimitilasuunnittelun suurimpia haasteita, sillä suunnittelussa on huomioitava lisäksi myös muun muassa toiminnan taloudellisuus ja korkealaatuisuus. Nykypäivän rakennus- ja tilasuunnittelussa yleisimpiä vaatimuksia ovat myös tilojen muunneltavuus ja joustavuus. Vaatimukset eivät suinkaan lopu tähän, sillä suunnittelujen tilaratkaisujen tulee lisäksi kestää useita eri käyttäjä sukupolvia ja suunnitteluratkaisuissa tulisi huomioida mahdollisuuksien mukaan myös jokaisen käyttäjän yksilölliset tarpeet. (Rakennustietosäätiö 2000, 2.)

Toimistosuunnittelun käsitteistö on jatkuvan muutoksen kohteena ja aiheeseen liittyvät käsitteet voidaankin luokitella lähes vakiintumattomiksi. Yleisimmin käytettyjä virallisia termejä erityyppisistä toimistotyypeistä ovat huonetoimisto, avotilatoimisto, keskeistilatoimisto ja yhdistelmätoimisto. Huonetoimistosta voidaan käyttää myös nimitystä koppikonttori. Avotilatoimisto puolestaan tunnetaan myös nimellä maise-makonttori, jossa ei ole erillisiä työhuoneita. Keskeistilatoimisto on tyypillinen uudisrakennusratkaisu pääkonttorityyppisissä toimistorakennuksissa ja siinä eri toimistotilat on sijoitettu kokoavan keskeistilan ympärille. Yhdistelmä- eli kombikonttorille on tyypillistä ulkoseinille sijoitetut työhuoneet. Kombikonttoreissa tukitilat ja muut yh-

teiset tilat yleensä sijaitsevat yleensä rungon keskellä tai toisella sivulla. (Rakennustietosäätiö 2000, 3.)

Avotoimisto luo nykyaikaisen mielikuvan yrityksestä ja sen ajatellaan viestivän dynaamisuutta, läpinäkyvyyttä ja innovatiivisuutta. Avotoimisto asettaa kuitenkin omat erityishaasteensa tila- ja kalustesuunnittelulle, sillä tässäkin toimistotyypissä tulisi kaikesta huolimatta ottaa huomioon myös jokaisen työntekijän yksilölliset tarpeet. On ensiarvoisen tärkeää pohtia myös sitä, millaisessa työympäristössä työntekijät viihtyvät ja voivat parhaiten. (Tiirikka 2007a, 20.)

Avotoimistot alkoivat yleistyä Suomessa 1990 - luvun alkupuolella. SOL Palvelut Oy oli ensimmäisiä suomalaisia yrityksiä, joka siirtyi käyttämään avotoimistoja. SOL Palvelut Oy kertoo, että avotoimistoratkaisun kantavana voimana on tasa-arvo ja työtoverin kunnioitus. Tasa-arvo on yritykselle itsestäänselvyys, joka näkyy muun muassa siinä, että jopa pääkonttorilla työskentelevät johtajat joutuvat joka aamu etsimään vapaan työpisteen itselleen eli edes heillä ei ole vakituista työpistettä. SOL Palvelut Oy:n toimitusjohtaja Anu Eronen on todennut avotilatyoiskentelyn etuna myös sen, että avotilassa työskentelevät ihmiset ovat ikään kuin samalla tasolla, sillä avotilassa roolit karisevat pois. (Sipilä 2008, 10.)

Tutkija Suvi Nenosen mielestä kaikilla eri toimistotyypeillä on omat etunsa ja haittansa. Nenonen korostaa, että avotoimisto on hyvä oppimis- ja vuorovaikutusympäristö, sillä avotoimistoissa vuorovaikutus on avointa kaikille aisteille. Ihminen voi työskentelyn ohessa katsella ja kuunnella paljon. Avotoimistoissa on myös hyvä saavutettavuus, sillä näkemällä ja kuulemalla jokainen pystyy tietämään läsnä olevat ihmiset. (Tiirikka 2007a, 20.)

Avotoimistojen sekä avotilojen suosio on jatkuvassa kasvussa, koska tällaisilla tilaratkaisuilla yritykset hakevat muun muassa uutta ilmettä, esteetöntä informaation kulua sekä tehokkuutta. Uskotaan, että avotoimistot tehostavat työtä, mutta ne eivät sovi esimerkiksi pitkäkestoista keskittymistä vaativien asiantuntijatehtävien tekemiseen keskittymistä häiritsevän avoimen ja vilkkaan ympäristönsä takia. Avotoimistot sopivat parhaiten tiimityöskentelyyn, jossa jatkuva vuorovaikutus on erityisen tärke-

ää. Äänieristetty toimistohuone on miltei ainoa mahdollinen vaihtoehto, kun työntekijän työtehtäviin sisältyy luottamuksellisia keskusteluja. Useimmissa uusissa toimitiloissa on yhdistettynä avotilaa ja työhuoneita, jotta tiloista löytyy eri työtehtäville sopivat työskentelyolosuhteet (Hertz 2008, 32.)

Tulevaisuuden työympäristöltä vaaditaan myös sitä, että sen tulee tukea myös sosiaalista ja mentaalista hyvinvointia fyysisen hyvinvoinnin ja ergonomisen suunnittelun lisäksi. Alan tulevaisuuden trendit kuten yritysten verkostoyhteistyön lisääntyminen ja työn ja vapaa-ajan rajan hälveminen asettavat myös omat haasteensa toimistosuunnittelulle tulevaisuudessa. Vanhanaikainen kiinteä toimistotyöaika klo 8 - 16 on vähitellen jäämässä unholaan, sillä työasioita voidaan tehdä myös kotona ja yksityiselämän asioita voidaan puolestaan hoitaa työajalla. Enää ei ole siis selkeää rajaa työn ja vapaa-ajan välillä, vaan ne ovat sekoittumassa toisiinsa. (Rothe ym. 2007, 16 - 17.)

Myös työpaikan merkitys on saamassa erilaisen käsitteen, sillä toimisto on vähitellen muuttumassa paikaksi, jossa vaihdetaan ideoita, saadaan palautetta ja tavataan asiakkaita sekä kollegoita ja esimiestä. Aiemmin toimisto oli paikka, jonne menttiin ainoastaan tekemään työ ja varastoitiin tietoa. Tulevaisuuden toimiston tärkein tehtävä on ennen kaikkea saattaa ihmiset yhteen ja edistää heidän välistä kommunikointiaan. (Rothe ym. 2007, 17.)

Arvostetun ja tunnetun yhdysvaltalaisen professorin Michael Joroffin mukaan maailmassa on viime vuosien aikana käynnistynyt monta merkittävää murrosta, joista yksi on toimistojen ulkopuolella tapahtuva työskentely. Joroff on sanonut, että seuraavien 5 - 10 vuoden aikana tulee tapahtumaan suuria muutoksia, joista aikaiset omakusajat hyötyvät eniten. (Aatsalo-Sallinen 2005, 36.) Etätyöllä ja toimistojen ulkopuolella tapahtuvalla työskentelyllä on katsottu olevan monia positiivisia vaikutuksia niin yksilö kuin yhteisötasollakin, sillä joustavat työaikajärjestelyt merkitsevät parhaimmillaan kohonnutta työmotivaatiota ja työtehoa, häiriötöntä työympäristöä sekä sujuvampaa työn ja perheen yhteensovittamista. Joustavilla työjärjestelyillä voidaan saavuttaa myös merkittäviä säästöjä kustannuksissa, koska tapahtuu säästöjä niin tilavuokrissa kuin työmatkakustannuksissakin. (Uhmavaara, Niemelä, Melin, Mamia, Malo, Koivumäki & Blom 2005, 1.)

Etätyön tekeminen nousi ensimmäisen kerran erityisen tarkastelun kohteeksi 1970-luvun alussa Amerikassa, kun maan öljykriisin seurauksena amerikkalaistutkijat esittivät tekemiään laskelmia työmatkaliikenteen vähentämisen kansantaloudellisista säästövaikutuksista. Uskoa etätyön menestymiseen tukivat suurkaupunkien kasvavat liikenneongelmat sekä nopea kehitys tieto- ja viestintätekniikan saralla. (Uhmavaara ym. 2005, 59.)

Oman, henkilökohtaisen työpisteen merkitys tulee tulevaisuudessa vähentymään, sillä ryhmätyöskentelyn lisääntyminen vähentää yksin työskentelyn määrää. Työntekijät tulevat viettämään työaikaansa yhä enemmän muun muassa erilaisissa kokouksissa ja asiakkaidensa luona, jolloin oman työpisteen käyttötarve vähentyy. Projekti-työskentelyn lisääntyminen muuttaa tilantarvetta sekä samalla myös pienentää sitä. Muutoksen myötä erilaisten projekti- ja ryhmätyötilojen tarve kasvaa. (Rothe ym. 2007, 17.) Myös langattomuus ja integroituvat sähköiset järjestelmät ovat tulevaisuuden toimistoissa ensiarvoisen tärkeitä osa-alueita (Rakennustietosäätiö 2000, 5).

Tulevaisuuden toimistojen tilasuunnittelu on hyvin monipuolista, eikä ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa tilaratkaisua. Toimitilojen suunnittelussa kriittisintä on käyttäjäorganisaation liiketoiminnan ja tarpeiden ymmärtäminen. Yritysten vaihtelevat työntekokulttuurit asettavat myös omat haasteensa tilasuunnittelulle. Tulevaisuuden työtiloilta vaaditaan ennen kaikkea vaihtelevuutta ja niiden tulee olla erilaisia työntekotapoja tukevia. Työntekijöiden tilantarve saattaa myös vaihdella hyvinkin laajasti työntekijän työtehtävien mukaan. (Rothe ym. 2007, 18.)

Nykypäivän toimistosuunnittelussa heijastuvat jatkuvat organisaatiomuutokset, uuden teknologian omaksuminen sekä alati koveneva kilpailu. Joustavuus ja muunneltavuus ovat tekijöitä, jotka ovat tärkeässä asemassa suunnittelun eri vaiheissa. Tilarakenteiden tulee palvella useita käyttäjä- ja vuokralaissukupolvia. Suunnitteluratkaisuissa tulee huomioida myös jokaisen käyttäjän yksilölliset tarpeet ja näin ollen suunnitelmat tulee tehdä käyttäjän tarpeita vastaaviksi. (Rakennustietosäätiö 2000, 2.)

3.3 Työtilan kalusteet

Nykyaikana toimistojen ja työtilojen suunnittelussa korostetaan tilojen muunneltavuutta ja siihen pyritään myös muunneltavien kalusteiden avulla. Vanha käsitys ergonomisesti yhdestä ainoasta oikeasta työasennosta on vanhentunutta tietoa, sillä uusimpien suositusten mukaan liike ja lihasten aktivointi työpäivän aikana on nyky-päivän trendi. Enää ei suositella yhtä ergonomisesti oikeaa työasentoa, sillä säännöllisesti toistuva työasentojen vaihtaminen on noussut tärkeäksi työhyvinvointikeskustelun puheenaiheeksi. Nykyisten työtasojen ja työtuolien muunneltavat ominaisuudet mahdollistavat tiheään työasentojen vaihtelemisen. Uusimpien suositusten mukaan myös työskentely seisten on erittäin järkevä ratkaisu. Työpäivän aikana pitäisi siis pysyä jatkuvassa liikkeessä ja siihen pyritäänkin uusien kalusteratkaisujen avulla. Avotoimistoihin suositellaan symmetrisiä kalusteita, jotta työpisteiden uudelleen organisointi käy vaivattomasti (Hertz 2008, 32.)

Sähköisesti korkeussäädettävä työpöytä on saavuttanut suuren suosion, sillä se mahdollistaa työskentelyn istuen, puoli-istuen tai seisten. Sähköisesti säädettävä työpöytä voidaan työntekijän kulloisenkin jaksamisen ja fyysisen olotilan mukaan säätää tarvittavalle korkeudelle. Työntekijän yksilöllisten tarpeiden mukaisesti muuntautuvat ergonomiset työpöydät vaikuttavat osaltaan myös henkilöstön viihtyvyyteen ja työmotivaatioon. (Monimuotoinen ja monikäyttöinen työpöytä 2009, 15.)

Nykypäivänä ei suosita enää kaikenlaisilla ulokkeilla ja kaarilla varustettuja työpöytiä, vaan yleisin työpöytämalli on suorakaiteen muotoinen työpöytä. Nyt suositaan selkeyttä ja yksinkertaisuutta. Aiemmin suosiossa ollut L-muotoinen työpöytä ei ole enää niin suosittu, sillä useimmat käyttäjät haluavat yhdestä tasosta ja yhdestä yhtenäisestä pöytäpinnasta muodostuvan työpöydän. (Monimuotoinen ja monikäyttöinen työpöytä 2009, 12 - 13.)

Myös työpöytien syvyydessä on tapahtunut muutos, sillä entisten 800 millimetrin syvien työpöytien tilalle on tullut 900 millimetriä syvät työpöydät. Muutos työpöydän syvyydessä on aiheutunut litteiden näyttöjen ja kannettavien tietokoneiden takia,

koska syvemmän työpöydän avulla saadaan riittävä etäisyys näyttöruutuun. (Monimuotoinen ja monikäyttöinen työpöytä 2009, 13.)

Työtuoli, ennen ja nyt

Ensimmäiset puisilla istuinosilla varustetut työtuolit olivat varsin vaatimattomia ja askeettisia, mutta siitä huolimatta ne olivat jo tuolloinkin ajanmukaisen käsityksen mukaan ergonomisia ja niissä oli hyvä istuttavuus. Alkuperäiset 1950 - 1960-lukujen työtuolit oli suunniteltu selkä suorassa istumiseen, ei rentoon leikkoteluun. Hyvin suunnitellun työtuolin terveyttä edistävät vaikutukset huomattiin jo 1950 - luvulla ja ensimmäisen niin sanotun suomalaisen terveystuolin suunnitteli Olli Mannermaa Tehokaluste Oy:lle, joka tunnetaan nykyisin nimellä Martela Oyj. Mannermaan suunnittelema terveystuoli oli nimeltään Tuki-tuoli. Tuki-tuoli oli ajanmukaisesti askeettinen, mutta se oli kuitenkin jo sen verran kehittynyt versio, että siitä löytyi yksinkertainen selkänöjan ja istuimen korkeussäätö. Tuki-tuoli saavutti suuren suosion 1950 - luvulla. (Työtuoli – ajan tuote 2008, 19.)

Seuraavalla vuosikymmenelle tultaessa työtuoliin alettiin suunnitella lisää erilaisia säätöjä ja tuolloin käynnistyi myös ensimmäisten työtuolien päällystäminen. Työtuolien ergonomisuutta säätelevät DNI-normit tulivat myös 1960 - luvulla. Samalla vuosikymmenellä myös konekirjoittajat saivat heille suunnitellut ristiselkää tukevat matalaselkänöjaiset työtuolit. (Työtuoli – ajan tuote 2008, 19.) Keinumekanismilla varustettuja työtuoleja alkoi ilmestyä markkinoille 1970 - luvun loppupuolella. Tällaisia tuoleja hankittiin yleensä yritysten johtajille ja muut toimiston työntekijät istuivat vielä tuolloin konekirjoittajille suunnitelluilla tuoleilla. (Työtuoli – ajan tuote 2008, 20.)

Tietokoneiden lisääntymisen myötä lisääntyi luonnollisesti myös tietokonepöydän ääressä työskentely ja myös tällä oli vaikutusta uusien työtuolien suunnitteluun. Tuolloin alettiin suunnittelussa kiinnittää erityistä huomiota työtuolien ergonomisuutta sääteleviin lukituksiin ja selkänöjan säätöihin. Suunnittelun tavoitteena oli tehdä työtuolista niin mukava, että siitä ei haluttu nousta laisinkaan ylös työpäivän aikana. Liikkuminen työpäivän aikana minimoitiin sellaisten suunnitteluratkaisujen

avulla, jotka mahdollistivat tarvittavien työvälineiden saamisen yhdellä käden ojenuksella. (Työtuoli – ajan tuote 2008, 20.)

Nykypäivän työtuolia muistuttavat tuoli alkoi muotoutua 1980 - luvulla, sillä tuolloin alettiin suunnitella työtuoleja, joissa oli korkeat selkänojat ja kiinteät käsinojat. Myös ensimmäiset niskatuet tulivat työtuoleihin 1980 - luvulla. Samalla vuosikymmenellä kokeiltiin perinteisten työtuolien lisäksi myös muunlaisia istuimia, kuten polvituolia. Polvituolien yleisin käyttäjä oli kuitenkin useimmiten piirustuslautojen ääressä työskentelevä suunnittelija 1980-luvulla. (Työtuoli – ajan tuote 2008, 20 - 21.)

Viime vuosikymmenellä tultaessa alkoi työtuolien suunnittelussa puhaltaa uudet tuulet. Edelliseltä vuosikymmeneltä oli opittu, että minkälaisia haittoja voi liiasta paikallaolosta aiheutua, joten toimistoissa työskentelevät ihmiset suorastaan pakotettiin nousemaan ylös ja lisäämään liikkumista työpäivän aikana. Tuolloin alettiin suosia myös seisaaltaan työskentelyä. Myös satulatuolien markkinointi alkoi 1990 - luvulla. 1990 - luvulla työtuolin arvostus nousi ja siitä tuli toimiston tärkein ja henkilökohtaisin kaluste. (Työtuoli – ajan tuote 2008, 21 - 22.)

Liikkumisen aikakautena voidaan pitää 2000-lukua, sillä työtuolien suunnittelussa on alettu entistä enemmän kiinnittää huomiota työpäivän aikaisen liikkumisen lisäämiseen istumatyön aiheuttamien ongelmien ehkäisemiseksi. Asiantuntijalausunnoissa korostetaan, että mikään työtuoli ei ole niin hyvä ettei siitä voisi nousta välillä ylös. Nykyisin työtuoliksi suositellaan myös selkänojattomia jakkaroita, joissa tasapainoa pitävät yllä istujan omat lihakset. Hyvä ja ergonominen työtuoli ei ole enää vain johtajien etuoikeus, vaan kaikilla työntekijöillä on yhtäläinen oikeus hyvään työtuoliin (Työtuoli – ajan tuote 2008, 23 - 24).

Eri työtuolien valmistajat eivät ole mielikuvitustaan säästelleet suunnittelutyötä tehdessään. Tuloksena on syntynyt monipuolisesti erilaisia työtuoliratkaisuja, kuten satulatuoleja, keinuja ja monia erityyppisiä jakkaraistuimia. (Röynä-Anttila 2008, 26.) Fysioterapeuttien antamien suositusten mukaan työntekijällä pitäisikin olla mahdollisuus käyttää useampaa erilaista työtuolia työpäivän aikana, jotta hän voisi monipuolisesti harjoittaa eri lihaksia työskentelyn ohessa. (Röynä-Anttila 2008, 24.)

Satulatuolia voidaan pitää yhtenä kaikkein tunnetuimpana erikoistuimena. Satulatuolin käyttäminen on suositeltavaa, koska sen istuma-asento ei rasita alaselkää tai hartioita ja työntekijä istuu siinä luonnollisen ryhdikkäästi selkä suorana. Tuolin ergonomisuus perustuu luuston tarjoamaan tukeen sekä etuviistoon kulmaan. Satulatuolissa istuessa istuinluut kannattelevat keho, istuminen ei puuduta jalkoja ja kehon nestekierto toimii hyvin. Satulaistunnan on todettu vähentävän myös iskiaskipuja, koska satula-asennossa istuttaessa jalat pääsevät venymään. (Röynä-Anttila 2008, 24 - 25.)

3.4 Käytännölliset kokous-, neuvottelu- ja ryhmätyötilat

Tutkija Suvi Nenosen mielestä toimitiloista on löydettävä tiloja niin viralliselle kuin epävirallisellekin vuorovaikutukselle. Tarvitaan tietoisesti rakennettuja moninaisia tiloja, jotka mahdollistavat henkilön yksintyöskentelyn, parityöskentelyn sekä pienryhmätyöskentelyn ja isompien tiimien työskentelyn. Nenonen korostaa, että parityöskentelyhuone ei suinkaan tarkoita ahdasta kahden hengen koppia vaan tilojen tulee olla kulloisenkin ryhmäkoon mukaisesti muunneltavia ja kalusteiltaan joustavia. Erilaisten ryhmätyö- ja neuvottelutilojen merkitystä korostaa myös tieto siitä, että ainoastaan neljännes uuden tiedon luomisesta ja muusta tietotyöstä tehdään yksin ja loput syntyvät erilaisen yhteistyön tuloksena (Tiirikka 2007a, 20 - 21.)

Toimiva neuvottelutila voi olla yksi yrityksen tärkeimmistä resursseista ja se voidaan luokitella jopa imagotekijäksi. Erilaisten ryhmä- ja neuvottelutilojen merkitys on korostunut entisestään, koska nykypäivänä kokoustiloissa vietetään suuri osa työpäivästä. Suunniteltaessa erilaisia kokous-, neuvottelu- ja ryhmätyötiloja kannattaa suunnittelussa lähteä liikkeelle määrittelemällä ensin tilan käyttäjäkohderyhmä ja käyttötarkoitus. (Toimivat kokouksetilat 2008, 11.)

Tavallisimmat kokous- ja neuvottelutilojen pöytämuodot ovat suorakaiteen muotoinen pöytä eli pitkä kapea pöytä sekä U-muotoinen pöytä. Neuvottelupöytä voi olla myös pyöreä. Pyöreä pöytämuoto soveltuu parhaiten pienemmälle ryhmäkoolle, sillä jokaisella ryhmän jäsenellä on mahdollisuus katsekontaktiin kaikkien ryhmän jäsen-

ten kesken. U-muotoinen pöytä on toimiva valinta, kun ryhmäkoko on enimmillään 6 - 8 henkeä. Suorakaiteen muotoinen pöytä puolestaan soveltuu monen erikokoisille ryhmille, koska pöytää voidaan tarvittaessa jatkaa. Liian pitkän pöydän haittaa kuitenkin on, että kaikki ryhmät jäsenet eivät voi kommunikoida keskenään, koska he eivät välttämättä näe toisiaan. (Aalto, Peltomäki & Westermarck 2001, 136 - 137.)

4 MANKOLASTA UUTEEN TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategian mukaisesti Mankolan kampuksesta luovutaan kesällä 2009 ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien toiminta siirretään Lutakon kampusalueelle, IT-Dynamon tiloihin. Uuteen toimintaympäristöön siirtyminen on suuri muutos niin henkilöstölle kuin opiskelijoille, mutta Lutakon keskeinen sijainti on todennäköisesti monen mielestä positiivinen asia.

4.1 Opinnäytetyön tavoite ja työn tekeminen

Tämä opinnäytetyö on osa Kesä 2009 - hanketta, joka koostuu Jyväskylän ammattikorkeakoulun eri kampusten muuttojen suunnittelusta ja aikataulutuksesta, kaluste-suunnitelmista ja -hankinnoista, av-hankinnoista sekä tilamuutostöiden toteuttamisesta. Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa Mankolan kampuksen matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien käytössä olevien tilojen kalusteiden inventointi. Työ tehtiin tammi – helmikuussa 2009. Kalusteinventointia varten suunniteltiin Excel-pohjainen kalusteinventointiluettelo. Tavoitteena on, että luetteloa voi hyödyntää monipuolisesti erilaisia hakuja tekemällä. Luettelon tekemisessä hyödynnettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilavastaava Hannele Wihisen laatimaa kalusteluettelon inventointipohjaa. Kalusteinventoinnista saadut tiedot tallennettiin Excel-pohjaiseen kalusteinventointiluetteloon, jota suunnittelija ja toimitilavastaava pystyvät hyödyntämään omassa suunnittelutyössään. Kalusteinventoin-

nissa edettiin järjestelmällisesti tila tilalta, jolloin inventoitiin yhden tilan kaikki kalusteet aina kerralla.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös tehdä erilaisia tilojen kalustamissuunnitelmia kalusteiden sijoittelusta suunnittelijan suunnittelutyön avuksi. Suunnitelmia tehtiin aulapalvelutilan, työhuoneen sekä ryhmätyötilan kalustamisesta. Kalustamissuunnitelmat tehtiin manuaalisesti käsin, koska käytettävissä ei ollut tietokonepohjaista suunnitteluohjelmaa, ja työssä halutaan esittää, miten ei-suunnittelun ammattilainen voi tuoda tarpeensa näkyviin suunnittelijalle jatkosuunnittelua varten. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että edellä mainittuihin tiloihin suunnitellut kalusteet piirrettiin pahville mittakaavassa 1:100 ja itse suunnittelutyö tapahtui sijoittelemalla tehtyjä kuvioita tilan pohjapiirroksen. Suunnittelutyö oli käytetyn menetelmän takia hidas, mutta sitäkin antoisampaa.

Opinnäytetyössä selvitetään myös opiskelijoiden näkemyksiä Digium-kyselyn avulla uuteen opiskeluympäristöön muuttamisesta. Opiskelijakyselyn kohderyhmäksi valittiin vuosina 2006 - 2008 opintonsa aloittaneet palvelujen tuottamisen ja johtamisen sekä matkailun koulutusohjelman opiskelijat. Digium-kysely lähetettiin ryhmäsähköpostiviestinä opiskelijoille toukokuussa 2009. Tässä opinnäytetyössä tuotettua materiaalia voidaan hyödyntää muun muassa seuraavissa Jyväskylän ammattikorkeakoulun muutoissa.

4.2 Malli kalusteinventoinnin tekemisestä

Ison kiinteistön täydellinen kalusteinventointi on prosessi, jonka tekeminen vaatii hyvän pohjasuunnittelun. Kalusteinventointia tukevan pohjasuunnitelman lisäksi inventoinnin tekemiseen on syytä varata riittävän paljon aikaa. Inventoinnin tekemistä helpottaa, jos kalusteinventointi tehdään kahdestaan jonkun toisen henkilön kanssa.

Tätä ohjeistusta voidaan soveltaa niin pieniin kuin suuriinkin kalusteinventointeihin. Valmista inventointiluetteloa voidaan hyödyntää suunnittelun tukena, mikäli esimer-

kiksi inventoinnin kohteena olevat kalusteet tulee sijoittaa uusiin tiloihin tai kalusteista tarvitaan tarkat tiedot niiden myyntiä varten.

Kalusteinventointi lähtee liikkeelle suunnittelemisesta. Muun muassa inventointitaulukon sisältö tulee suunnitella etukäteen, jotta tiedetään, mitä kaikkia tietoja tulee kerätä. Inventointitaulukkoon kannattaa merkitä kaikki keskeiset asiat, joista on hyötyä esimerkiksi tulevien suunnitelmien tekemisessä. Ennen kalusteinventoinnin tekemistä tulee tietää myös, mitkä kaikki kalusteet kuuluvat inventoinnin piiriin.

Excel-kalusteinventointiluettelosta voi helposti etsiä esimerkiksi erilaisten hakukriteerien avulla kaikki eri tiloissa sijaitsevat samanlaiset kalusteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien käytössä olleiden kalusteiden inventoiminen oli ensiarvoisen tärkeää, koska kaikki Mankolan kampusalueen kiinteistöt tuli tyhjentää ja kalusteille tuli löytää uusi sijoituspaikka.

Kalusteinventoinnin tekemistä varten tarvitaan mitta sekä kannettava tietokone tai mikäli tietokonetta ei ole käytettävissä, myös normaalit muistiinpanovälineet ovat hyviä työvälineitä. Suositus on, että mitattujen kalusteiden tiedot kirjataan suoraan Excel-tiedostoon, jolloin välttyään tuplatyön tekemiseltä ja ennen kaikkea säästetään aikaa. Kannettava tietokone on hyvä apuväline kalusteinventointiprosessissa.

Inventoinnin suunnittelu kannattaa tehdä sillä tavalla, että edetään systemaattisesti. Kiinteistön inventoitavat kalusteet kannattaa inventoida tila tilalta, eli jokaisen tilan kalusteet inventoidaan yhtenä kokonaisuutena. Kun kyseessä on iso rakennus, jossa on useita kymmeniä eri huoneita ja muita tiloja, pystytään helposti tarkastamaan inventointiluettelosta, missä kaikissa tiloissa on samanlaisia kalusteita. Inventoitavat tilat on hyvä nimetä, jolloin jokainen tila on yksilöity. Tilat voidaan esimerkiksi nimetä niiden käyttötarkoituksen ja huonenumeroinnin mukaan, kuten työhuone 256 tai opetustila 153. Tilat kannattaa inventoida järjestyksessä. On suositeltavaa, että keskitytään tilan kalusteiden inventoinnissa aina yhteen kalustetyyppiin kerralla, eli esimerkiksi ensin kirjataan taulukkoon tiedot tilan kaikista pöydistä ja sen jälkeen otetaan kohteeksi vaikkapa huoneen kaikki tuolit.

Inventoinnin yhteydessä voidaan arvioida myös kalusteiden käyttökelpoisuus, jolloin päätetään, ovatko kalusteet hyväkuntoisia ja esimerkiksi ergonomialtaan nykyvaatimusten mukaisia. Vanhat, huonokuntoiset kalusteet on syytä viedä esimerkiksi kierätyskeskukseen, mikäli organisaatio ei voi hyödyntää niitä uusissa tiloissa.

Kalusteinventointiluettelon sarakkeet kannattaa nimetä, jotta eri kalusteiden samantyyppiset tiedot löytyvät samasta sarakkeesta. Taulukossa 1 on malliesimerkki sarakkeiden nimeämisistä. Excel-kalusteinventointiluettelon eri sarakkeet voidaan nimetä esimerkiksi seuraavalla tavalla:

1. sarake = Tilanimi
2. sarake= Kalusteen tuleva tila
3. sarake = Tuote
4. sarake = Pituus / Leveys
5. sarake = Syvyys
6. sarake = Korkeus (mikäli ei vakio)
7. sarake = Materiaali
8. sarake = Väri
9. sarake = Rungon materiaali
10. sarake = Kpl
11. sarake = Huomioitavaa

Taulukko 1. Malli inventointiluettelosta

tilanimi	tuleva tila	tuote	pituus	syvyys	korkeus	materiaali	väri	runko	kpl	koodi	huom!
TYÖHUONE 286											
	Tila 15	Rulo- kaappi	800	400	1700	pyökki- laminaatti	lakattu viilu	-	1	2M+ 2M Rulo	Kuva 15a
	Myynti	Laatikosto	420	600	540	pyökki	lakattu		2		Kuva 15b

Mikäli inventoitavissa kalusteissa on paljon erilaisia kaapistoja ja hyllyjä, niiden korkeuden määrittelyssä voidaan käyttää tähän tarkoitukseen kehitettyä kooditermistä. Hyllyjen ja kaappien korkeus voidaan ilmoittaa M-termin avulla, jolloin yksi M on

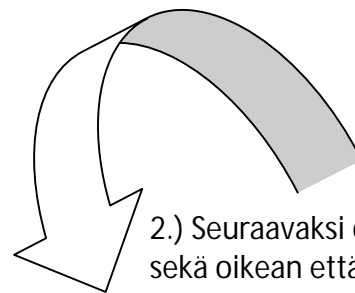
kaapin yksi hyllytason väli. Hyllykaapin korkeus voi olla siis 1M, 2M, 3M, 4M tai 5M. Työhuoneissa voi esimerkiksi olla rulokaappi, joka on leveydeltään 800 millimetriä, syvyydeltään 400 millimetriä ja korkeudeltaan 720 millimetriä, jolloin korkeudesta voidaan tehdä koodimerkintä 2M. Taulukkoon kirjattujen koodien avulla on helppo löytää, missä kaikissa tiloissa sijaitsee samankorkuisia kaappeja ja hyllyjä.

Kulmaan sijoitettavien työpöytien mittaaminen tehdään eri tavalla kuin normaalin suorakaiteen muotoisen työpöydän mittaaminen, mutta siihenkin on kehitetty hyviä menetelmiä. Ohjeet kulmatyöpöydän mittaamiseen löytyvät KUVIOSTA 2. Saatujen mittojen kirjaamisesta löytyy ohjeistusta Taulukosta 2.

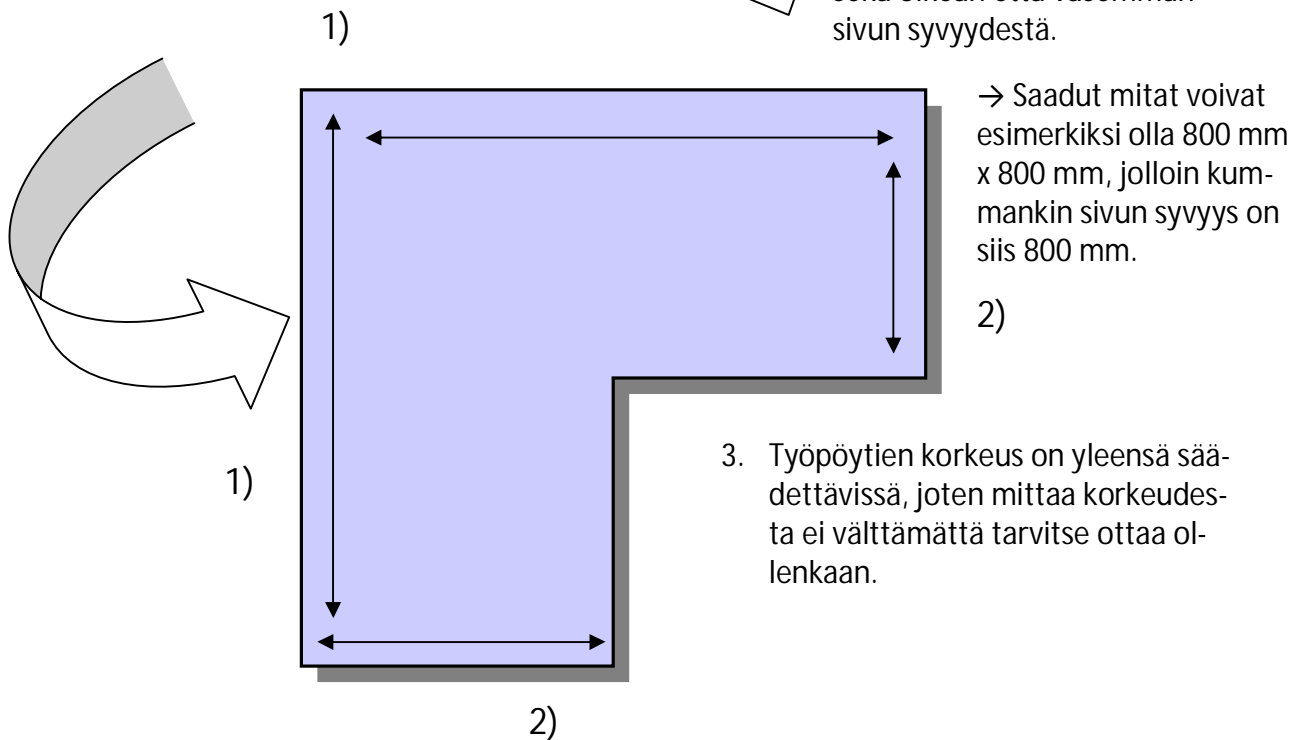
1.)

Kulmatyöpöydän mittaaminen aloitetaan mittaamalla ensin työpöydän vasemman pitkän sivun pituus (esimerkiksi 1 750 mm) x oikean sivun pituus (esimerkiksi 1 700 mm).

→ Pituus: 1 750 x 1 700

2.) Seuraavaksi otetaan mitat sekä oikean että vasemman sivun syvyydestä.

KUVIO 2. Ohjeet kulmatyöpöydän mittaamiseen

tuote	pituus	syvyys	korkeus	materiaali	väri	runko	kpl	koodi	huom!
Työpöytä	1 700 x 1 750	800 x 800	-	pyökki	lakattu	metalli, harmaa	1	-	Säädettävä korkeus. Näyttötaso säädettävä.

Jokaisesta inventoitavasta kalusteesta tulee kirjata muistiin mahdollisimman tarkat ja yksityiskohtaiset tiedot. Lopullisen kalustesuunnitelman tekevä suunnittelija pystyy sitä paremmin hyödyntämään kerättyä aineistoa, mitä tarkempia tiedot ovat. Käytännössä suunnittelijan ei siis välttämättä tarvitse nähdä sijoittelemaansa kalusteita, koska hän pystyy poimimaan tarkat mitat kalusteinventointiluettelosta.

Työstettävän inventointiluettelon käytettävyyttä voidaan parantaa liittämällä luetteloon kuvat kaikista inventoiduista kalusteista. Esimerkiksi inventointitaulukon "huomioitava"-sarakkeelta voidaan tehdä suora linkki kuvadokumenttiin. Inventoitavia kalusteita on usein monia satoja, joten todennäköisesti kukaan ei pysty muistamaan kaikkien kalusteiden ulkonäköä. Näin ollen kuva on oiva apuväline muistin virkistämiseksi.

Opinnäytetyön osana tehty kalusteinventointiluettelo matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien käytössä olleista kalusteista on opinnäytetyön liitteenä olevalla CD:llä. CD:lle on tallennettu myös tyhjä kalusteinventointipohja sekä yhteenvetotaulukko osasta Mankolan kampuksen kalusteista. Yhteenvetotaulukko käsittää sellaiset kalusteet, joita löytyi useampi samanlainen kappale.

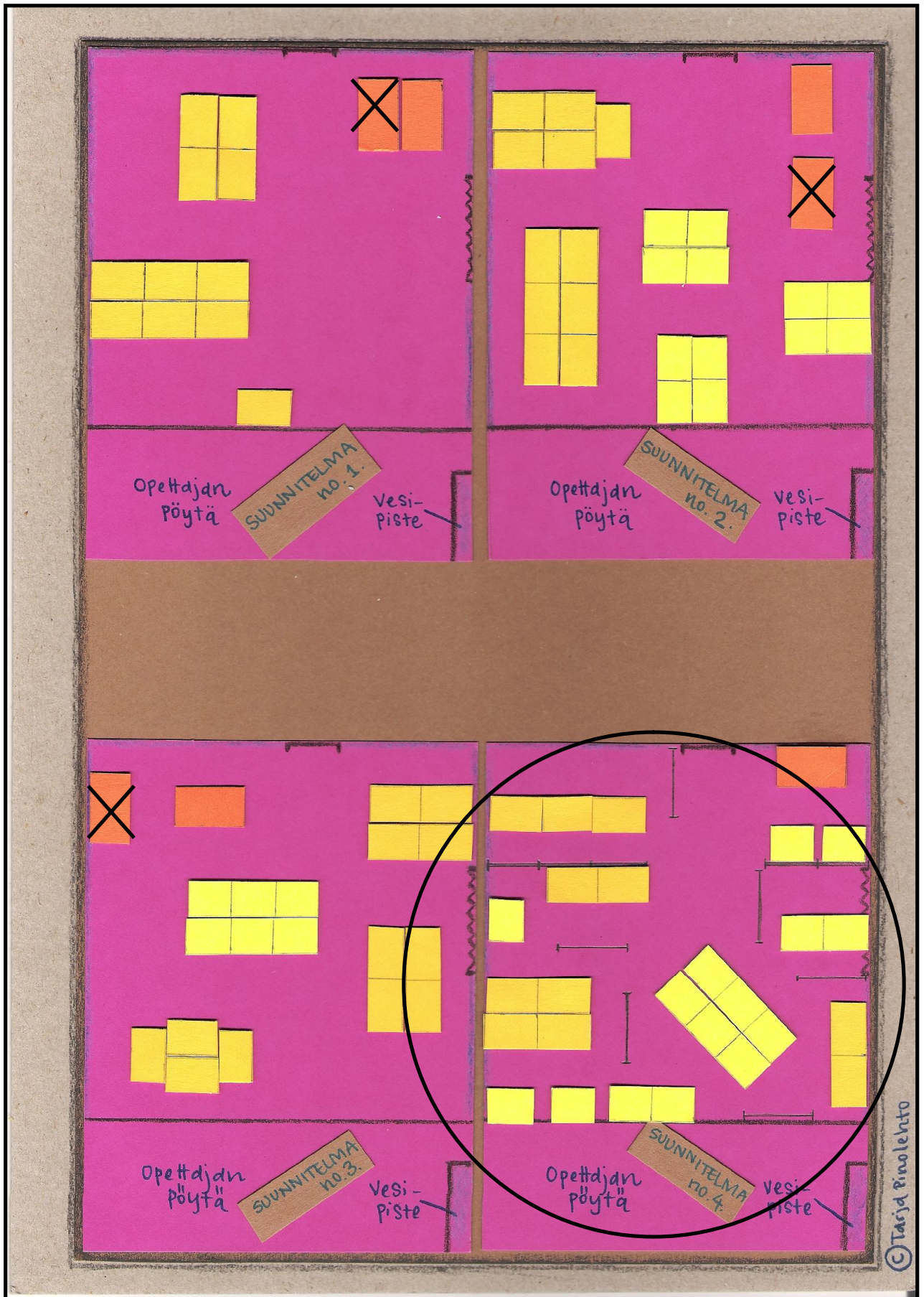
4.3 Kalusteratkaisuja uusiin tiloihin

Tämän opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli tehdä erilaisia suunnitelmia aulapalvelutilan, työhuoneen sekä ryhmätyötilan kalustamisesta. Suunnitelmat tehtiin käsin, koska käytettävissä ei ollut atk-pohjaisia suunnitteluohjelmia. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että edellä mainittuihin tiloihin suunnitellut kalusteet piirrettiin pahville mittakaavassa 1:100 ja itse suunnittelutyö tapahtui sijoittelemalla tehtyjä kuvioita tilan pohjapiirroksen. Käsin työstetyt suunnitelmat on skannattu ja liitetty kuviksi osaksi tätä opinnäytetyötä. Piirroksissa on käytetty mittakaavaa 1:100.

SUUNNITELMA RYHMÄTYÖTILAN KALUSTAMISESTA (Dynamon tila numero 506)

Dynamon ryhmätyötilan suunnittelun lähtökohtana oli saada monikäyttöinen tilaratkaisu, joka palvelee niin pienryhmätyöskentelyä kuin normaalia yleisopetustakin. Tilaan haluttiin saada mahdollisimman monta noin 2 - 6 hengen pienryhmätyöskentelypistettä sekä yksi isompi ryhmätyöalue tilan takaosaan, jossa on mahdollisuus hyödyntää seinällä olevaa valkotaulua ideoinnin tai opetuksen tukena. Tavoitteena oli myös, että jokaiseen ryhmätyöskentelypisteeseen sijoitettaisiin ainakin yksi tietokone, jota ryhmä voi tarvittaessa käyttää tilassa työskennellessään. Suunniteltujen ryhmätyöskentelyalueiden rauhoittamiseksi oli käytettävissä sekä matalia (1 600 x 1 500 mm, paksuus 70 mm) että korkeita (leveys 1 200 mm, korkeus noin 2 500 mm) sermejä. Ryhmätyötilaan haluttiin sijoittaa myös Mankolan kellarikerroksessa ollut Martelan korkea seisomapöytä. Jo alun perinkin tilan etuosassa sijaitseva opettajan työpiste piti jättää entiselle paikalleen, jotta ryhmätyötilaa voidaan tarvittaessa käyttää myös opetustilana.

Ryhmätyötilan kalustamissuunnitteluun käytettävissä olevia pöytävaihtoehtoja olivat pyökkilaminaattiset oppilaspöydät (11 kpl, 1 200 x 800 mm) sekä mustajalkaiset oppilaspöydät (17 kpl, 1 000 x 800 mm). Tilaan toivottiin sijoitettavan myös tuo aiemmin mainitsemani Martelan korkea lakattua koivua oleva seisomapöytä (1 kpl, 1 600 x 900 mm). Seuraavalta sivulta löytyy tilaa koskevia erilaisia kalustamissuunnitelmia (KUVIO 3. Kalustamissuunnitelmia Dynamon ryhmätyötilaan).

KUVIO 3. Kalustamissuunnitelmia Dynamon ryhmätötilaan

Käytettävissä olevat kalusteet määrittivät lähtökohdan ryhmätyötilan kalustamissuunnitellulle. Suunnittelutyössä lähdettiin liikkeelle piirtämällä ensin kalusteet kartongille ja leikkaamalla kuvat irti kartongista. Suunnittelussa käytettiin erivärisiä kartonkeja, jotta eri kalusteet voi värin perusteella erottaa suunnitelmasta. KUVIOSSA 3 on sijoitettu virheellisesti kaksi kappaletta Martelan korkeita seisomapöytiä (tumman oranssi kuvio), vaikka tilaan oli käytettävissä ainoastaan yksi kappale seisomapöytiä. Tämän takia kolmesta suunnitelmasta on ruksattu yli toinen Martelan seisomapöytä.

KUVIOSTA 3 löytyvät kaikki neljä eri suunnitelmaa, jotka tilasta tehtiin. Vasemmassa yläkulmassa sijaitseva ensimmäinen suunnitelma on lähinnä vain kalusteiden alkuhahmottelua ja sen takia tähän kyseiseen suunnitelmaan on sijoitettu vain muutamia kalusteita. Oikeassa yläkulmassa oleva suunnitelma numero 2 on jo asetta kehittyneempi versio ja siitä löytyykin jo kaikkia käytettävissä olevia kalusteita. Tilan toiseen suunnitelmaan on sijoitettu kolme neljän hengen pöytäryhmää, yksi kuuden sekä yksi viiden hengen pöytäryhmä.

Ryhmätyötilasta tehty kolmas suunnitelma löytyy KUVION 3 vasemmasta alalaidasta. Suunnitelmaan on sijoitettu kaksi neljän hengen pöytäryhmää sekä yksi viiden ja yksi kuuden hengen pöytäryhmä. Suunnitelmasta haluttiin tarkoituksella tehdä erilainen ja tämän takia Martelan korkea seisomapöytä sijoitettiin tilan vasemmalle reunalle.

Ryhmätyötilan neljännessä suunnitelmassa on otettu huomioon myös tilaan sijoitettavat sermit. Ovelta katsottuna tilan vasemmalle puolelle on sijoitettu kaksi kappaletta korkeita puusermejä ja tilan oikealle puolelle puolestaan kolme kappaletta näitä samaisia puusermejä. Sijoittamalla sermit tällä tavalla, saadaan tilan takaosaan erillinen pienryhmätila, jossa on mahdollisuus hyödyntää myös seinällä olevaa opetustaulua.

Neljännessä suunnitelmassa oven oikealla puolelle on sijoitettu kolme kappaletta pyökkilaminaattisia oppilaspöytiä (1 200 x 800 mm) ja vasemmalle puolelle on suunnitelmassa sijoitettu Martelan korkea seisomapöytä (1 600 x 900) sekä kaksi kappaletta mustajalkaisia oppilaspöytiä (1 000 x 800 mm). Martelan korkealle pöydälle sekä näille kahdelle mustajalkaiselle oppilaspöydälle olisi tarkoitus saada yhteensä neljä

kappaletta tietokoneita opiskelijoiden itsenäistä työskentelyä varten. Oven oikealle puolelle on sijoitettu myös yksi matala sermi, jonka tarkoitus on rauhoittaa tätä kyseistä työskentelyaluetta.

Suunnitelmaan on sijoitettu yhteensä viisi yhden hengen työskentelypistettä, neljä kahden hengen työskentelypistettä ja yksi kolmen hengen sekä yksi neljän hengen ryhmätyötila. Keskeltä koko ryhmätyötilaa löytyy yksi kuuden hengen työskentelyalue. Tilaan on sijoitettu myös useampi sermi, jotta jokaisella ryhmällä olisi rauhallisempaa työskennellä omassa ryhmässään.

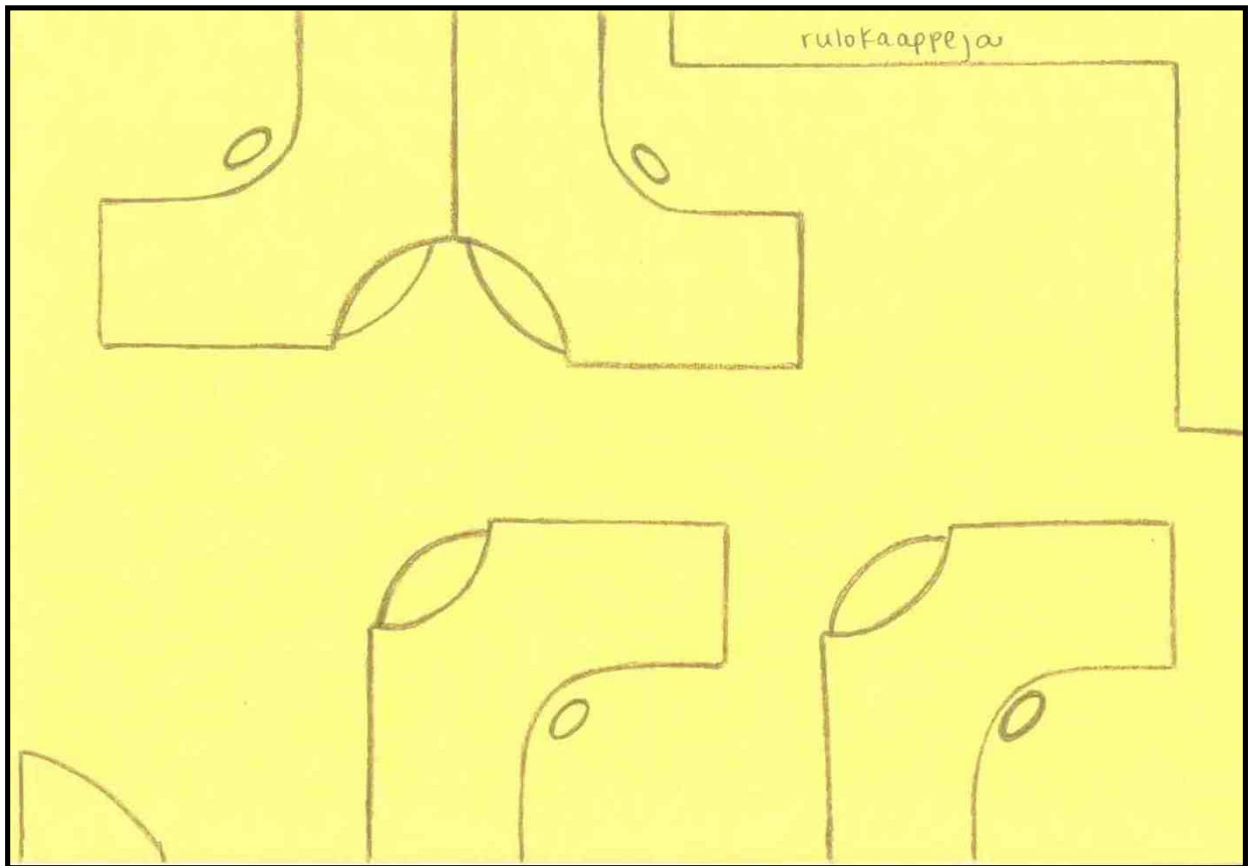
Dynamon ryhmätyötilan tilasuunnitelmaa numero 4 jouduttiin vielä vähän muokkaamaan, koska haluttiin muun muassa, että ovelta olisi suora kulkureitti tilan etuosaan. Korkeiden puusermien hyödyntäminen tilassa osoittautui myös mahdottomaksi, koska sermien kiinnitykseen ei keksitty toimivaa ratkaisua. Lopullisen suunnitelman mukaisesti tilaan saatiin kaksi kuuden hengen sekä kaksi neljän hengen ryhmätyöskentelypistettä. Seinän ja sermien viereen sijoitettiin pyökkilaminaattisia oppilaspöytiä, joiden ääressä opiskelijat voivat tarvittaessa työskennellä myös itsenäisesti. Martelan korkea seisomapöytä sijoitettiin oven läheisyyteen. Alkuperäistä suunnitelmaa muokattiin ja lopullisesta suunnitelma löytyy opinnäytetyön liitteenä numero 4 (Dynamon ryhmätyötilan toteutunut suunnitelma) Toteutuneesta tilasuunnitelmasta löytyy myös kuvia Liitteestä numero 3 (Kuvia Dynamo ryhmätyötilasta).

SUUNNITELMA TYÖHUONEEN KALUSTAMISESTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä kalustamissuunnitelmia myös työhuoneen kalustamiseen liittyen. Suunnittelun kohteena olevaan työhuoneeseen piti saada mah- tumaan neljän ihmisen työpöydät sekä kaappeja säilytystiloiksi. Haasteellisinta tämän kyseisen työhuoneen suunnittelussa oli sijoittaa neljä kulmatyöpöytää suhteellisen pieneen tilaan, sillä työhuoneen pinta-ala oli ainoastaan 27 neliömetriä.

Työhuoneen suunnittelussa pyrin ottamaan huomioon työpöytien suunnan ja ensisi- jainen tavoitteeni oli asetella työpöydät sillä tavalla, että yhdenkään tilassa työsken- televän henkilön ei tarvitsisi olla selkä ovea kohti. Ajatuksena oli lähinnä se, että huoneeseen tulevia ihmisiä ei oteta vastaan selkä edellä. Tavoitteeni oli, että huo- neessa työskentelevä työntekijä voi helposti päättään nostamalla nähdä huoneeseen saapuvan henkilön. Asettamani tavoite osoittautui haasteelliseksi, mutta se kuitenkin toteutui suurimmassa osassa piirtämistäni suunnitelmista.

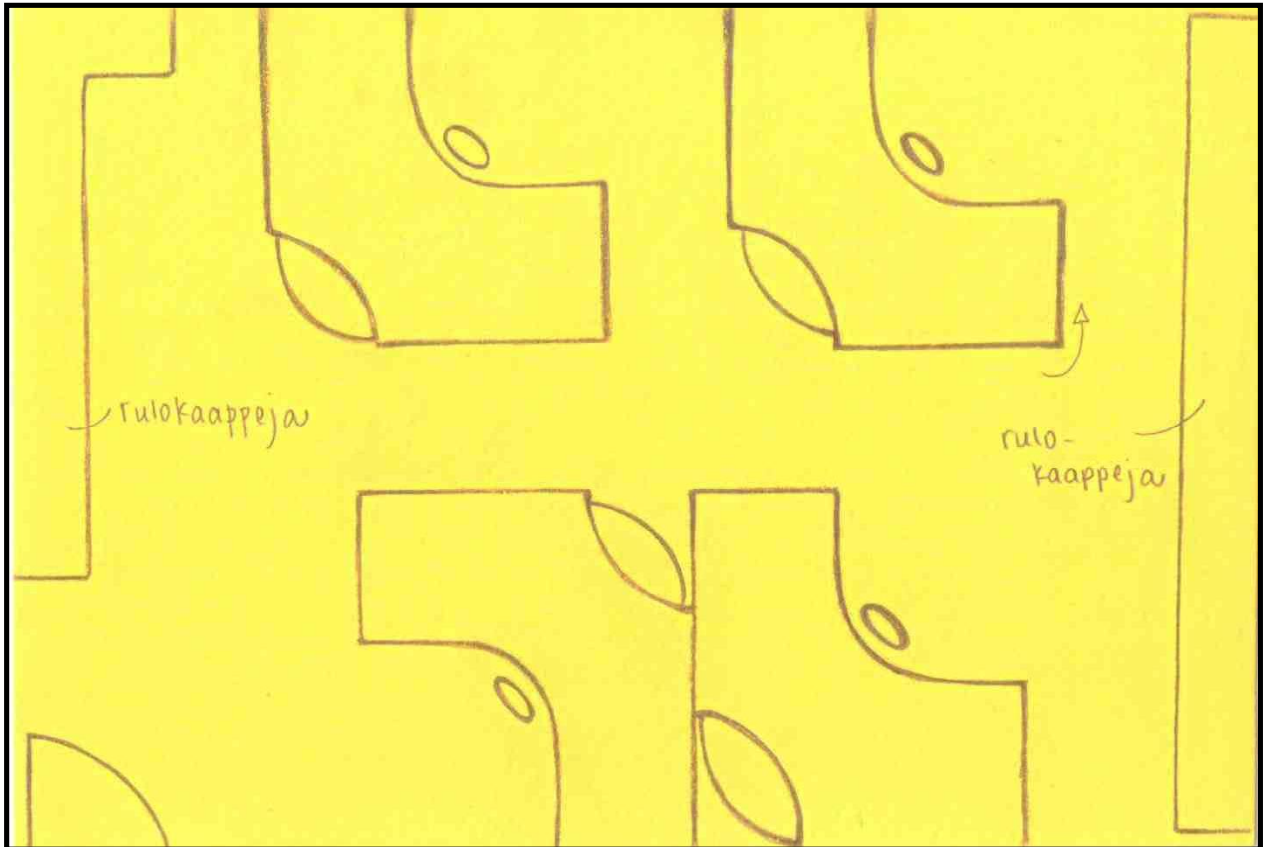
Työhuoneeseen tarvittavia erilaisia kaappeja sijoittelin suunnitelmissani lähinnä vain seinien vierustalle, koska suurehkojen kulmatyöpöytien takia niitä ei ollut mahdollis- ta sijoittaa muualle kohtaan työhuonetta. Seinien vierustat olivat ainoa mahdollinen ratkaisu. Seuraavilta sivuilta löytyy työhuoneen neljä eri kalustesuunnitelmaa (KUVIO 4, KUVIO 5, KUVIO 6 ja KUVIO 7).

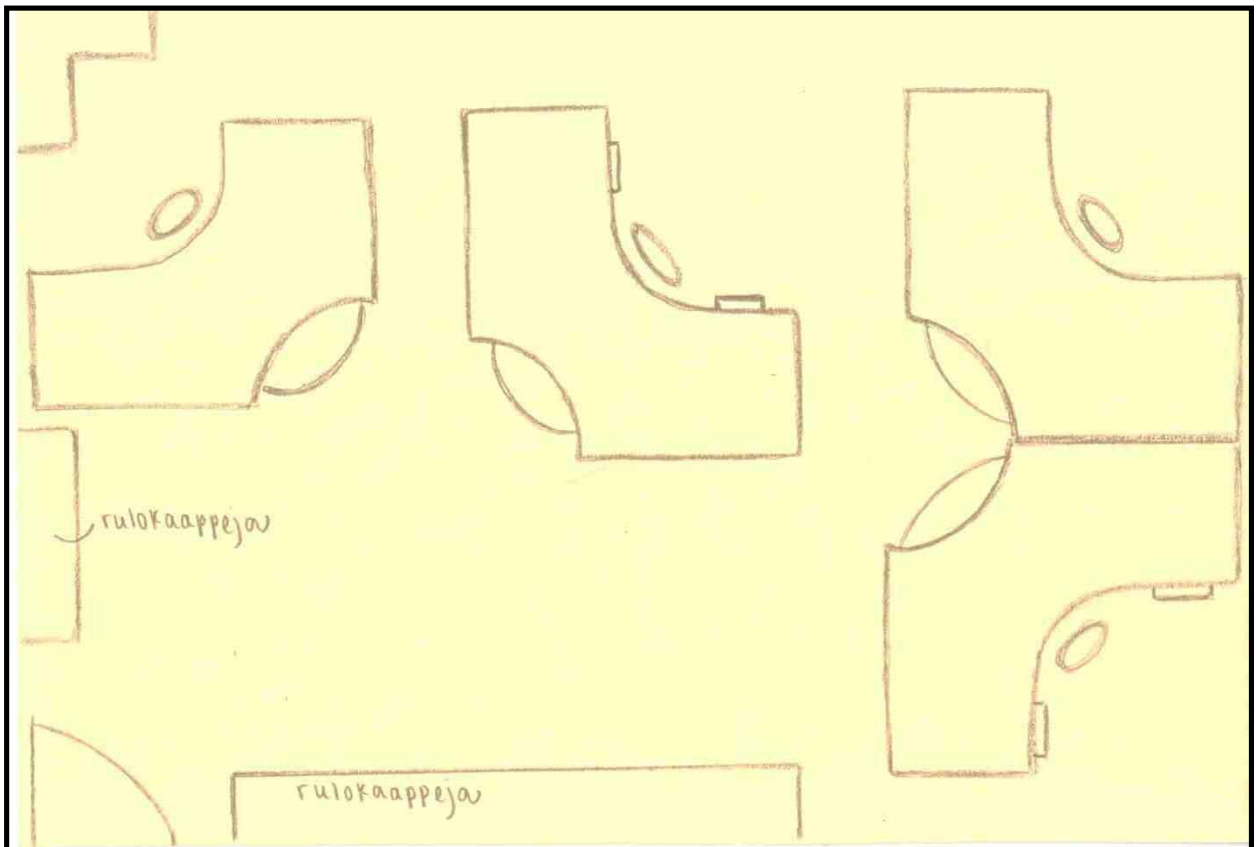
KUVIO 4. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 1

KUVIOSSA 4 on ensimmäinen ehdotus työhuoneen kalustamisesta. Suunnitelman työpöydät on sijoitettu kahden hengen ryhminä huoneeseen. Tilan oikean ylänurkkaan on sijoitettu monta eri ruloakaappia yhtenäisenä ryhmänä. Ydinajatuksena tilan suunnittelussa oli se, että kaikki tilassa työskentelevät henkilöt istuisivat kasvot ovea kohti. Työhuoneen kalustamissuunnittelussa oli haasteellista sijoittaa suhteellisen kookkaat kulmatyöpöydät kulkuväylien riittävä leveys huomioon ottaen.

KUVIOSTA 5 löytyy toinen ehdotus työhuoneen kalustamiseen. Työpöytien sijoittelussa on noudatettu samoja periaatteita kuin ensimmäisessäkin suunnitelmassa, mutta työpöytiä on käännetty eri suuntiin. Ensimmäisen suunnitelman mukaisesti kaikki neljä työpöytää sijaitsevat huoneen pitkällä seinustoilla. Tilaan on lisätty ruloakaappia säilytystilan kasvattamiseksi.

KUVIO 5. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 2

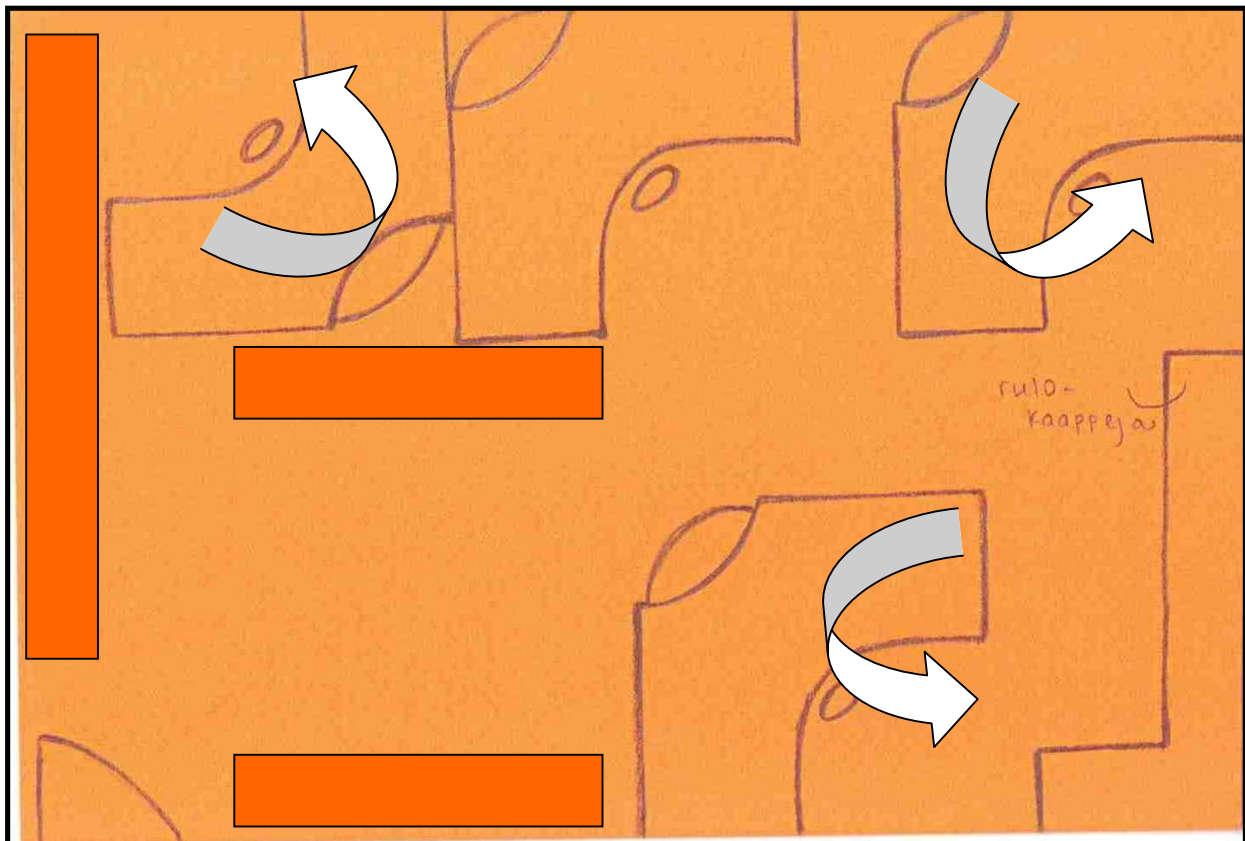

KUVIO 6. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 3

KUVIOSTA 6 löytyy kolmas suunnitelma työhuoneen kalustamisesta. Kolmannessa kalustamissuunnitelmassa kulmatyöpöydistä kaksi on sijoitettu huoneen toiselle pitkälle seinustalle. Toiset kaksi kulmatyöpöytää puolestaan on sijoitettu huoneen lyhyelle seinustalle, tilan takaosaan. Rulokaappeja on sijoitettu pienempinä ryhminä seinien viereen.

KUVIOSTA 7 löytyy neljäs eli viimeinen tilaan tehty kalustamissuunnitelma. Suunnitelmasta haluttiin tehdä mahdollisimman erilainen muihin suunnitelmiin verrattuna, ja työpöytiä sijoitettiin taas hieman eri kohtiin. Myös työpöytien suuntaaminen tehtiin muista suunnitelmista poikkeavalla tavalla. Tilan neljännestä suunnitelmasta tuli avarampi kuin muista työpöytien lähekkäisen sijoittelun takia.

Työhuoneen toteutunut kalustamissuunnitelma pohjautuu neljänteen suunnitelmaan. KUVIOON 7 on jälkikäteen tehty muutamia lisäyksiä, ja muutoksia ja ne näkyvät kuviossa nuolina ja palkkeina. Työhuoneen toteutuneesta kalustamistilanteesta löytyy kuvia liitteestä numero 5.

KUVIO 7. Työhuoneen kalustamissuunnitelma numero 4

AULAPALVELUTILAN KALUSTAMINEN

Tavoitteena oli, että IT-Dynamon aulaan suunnitellaan aulapalvelupiste, jonka kiinteistöön saapuva henkilö huomaa helposti sisääntullessaan. Aulapalvelutiskin suunnittelussa lähdettiin liikkeelle siitä, että palvelupisteestä tulee löytyä kaksi työpistettä. Tavoitteena oli saada työpiste sekä JAMKO:n jäsenpalvelupisteessä toimivalle henkilölle että varsinaiselle aulapalveluhenkilölle.

JAMKO:n palvelupisteestä tulisi löytyä lukollinen kaappi pohjakassan, opiskelijakorttien sekä lukuvuositarrojen säilytystä varten. Olisi hyvä, jos myös maksupäätteen voisi helposti nostaa kaappiin yön ajaksi. JAMKO:n palvelupisteeseen tarvitaan myös sähköt sekä verkkoyhteydet uusien jäsenten rekisteröimistä varten.

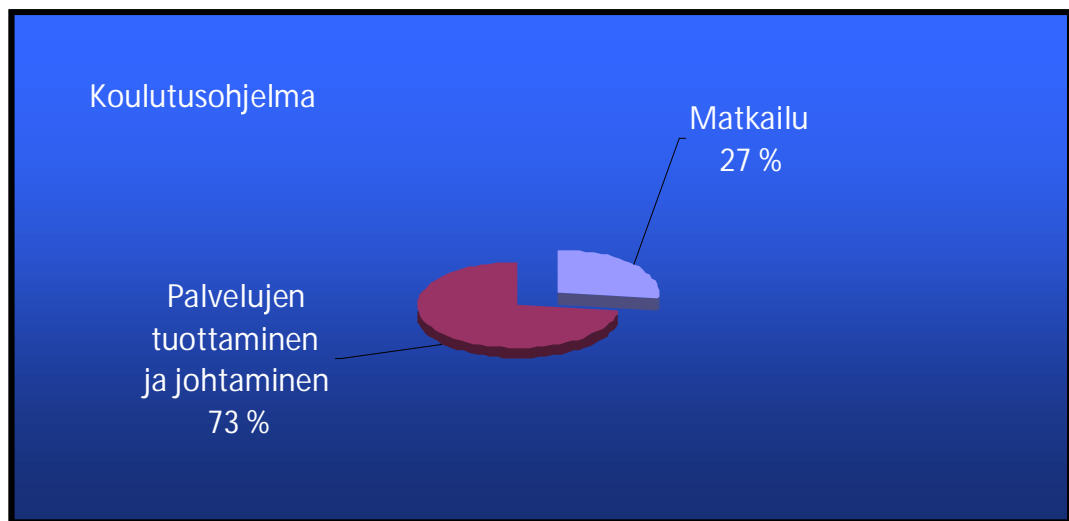
Aivan kuten opinnäytetyön tietoperustassa sanotaan, aulapalvelutilalla on keskeinen merkitys koko kiinteistölle ja sen toiminnalle. Aulapalvelutilan tulee olla keskeisellä paikalla, jonne sisään tulija luonnostaan hakeutuu. IT-Dynamossa aulapalvelutiski voitaisiin esimerkiksi sijoittaa kirjaston edustalle, sillä ulko-ovelta on suora näköyhteys tähän kyseiseen kohtaan.

Halusin kiinnittää erityistä huomiota IT-Dynamon aulapalvelupisteen edustavuuteen. Tavoitteenani oli saada siisti ja kaunis sekä samalla myös edustava aulapalvelutiski kiinteistön aulatilaan. Materiaaliksi ajattelin koivua, koska kiinteistössä on muuallakin käytettyä tätä kyseistä materiaalia ja se sulautuu hyvin ympäristöön. Liitteistä 1 ja 2 näkee, millainen aulapalvelutiski suunniteltiin IT-Dynamon aulatilaan.

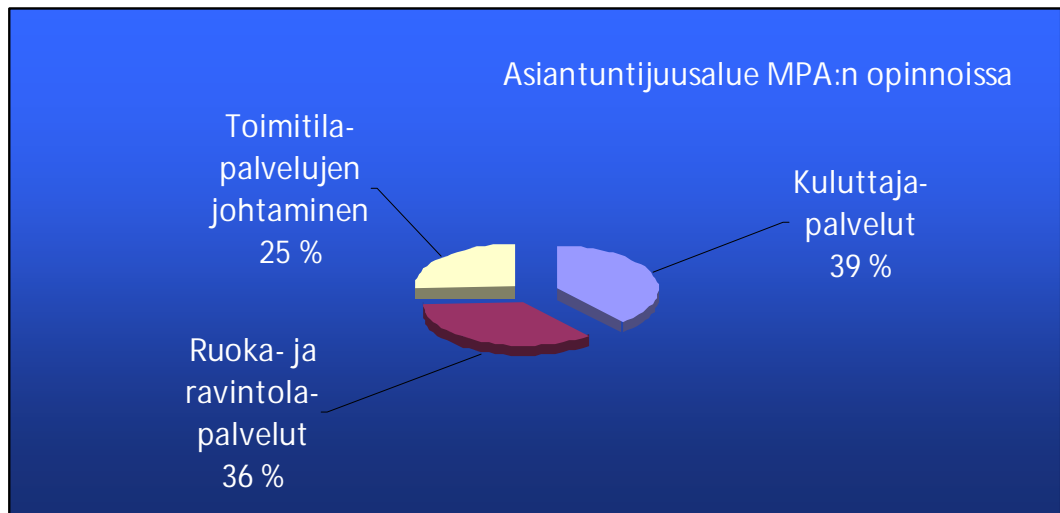
4.4 Opiskelijat Mankolan kampukselta Lutakon kampukselle

Opiskelijakyselyn kohderyhmä ja tavoitteet

Osana tätä opinnäytetyötä toteutettiin Digium-kysely matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoille. Opiskelijoille suunnatun kyselyn tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden mielipiteitä Lutakon kampusalueelle muuttamisesta ja selvittää opiskelijoiden vaatimuksia ammattikorkeakoulun tiloja kohtaan. Kysely lähetettiin ryhmäsähköpostiviestinä vuosien 2004 - 2008 syksyllä opintonsa aloittaneille palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman sekä matkailun koulutusohjelman opiskelijoille. Kysely lähetettiin noin 330 opiskelijalle. Opiskelijoille annettiin noin kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Kysymyslomake on tämän opinnäytetyön liitteenä numero 2.

KUVIO 8. Vastaajien jakautuminen koulutusohjelmittain

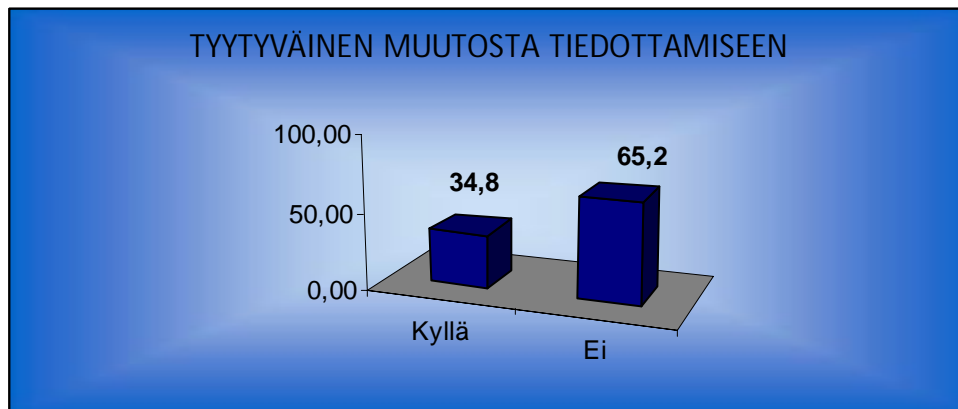

KUVIO 9. Palvelujen tuottamisen ja johtamisen vastaajien jakautuminen opintojen asiantuntijuusalueittain

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 92 matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijaa. Kyselyn lopulliseksi vastausprosentiksi saatiin 27,7. Vastausprosentti jäi melko alhaiseksi, koska kysely lähetettiin opiskelijoille vasta toukokuun puolessa välissä, jolloin osa opiskelijoista oli muun muassa aloittanut jo kesälomansa ja todennäköisesti tämä vaikutti opiskelijoiden vastausaktiivisuuteen. 27,17 (N=25) prosenttia kyselyyn vastanneista oli matkailun koulutusohjelman opiskelijoita ja 72,83 (N=67) prosenttia puolestaan palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman opiskelijoita.

Kyselyyn vastanneet palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman opiskelijat jakautuivat asiantuntijuusalueittain seuraavalla tavalla: 38,81 (N=26) prosenttia kuluttajapalvelujen opiskelijoita, 35,82 (N=24) prosenttia ruoka- ja ravintolapalvelujen sekä 25,37 (N=17) prosenttia toimitilapalvelujen johtamiseen suuntautunutta opiskelijaa. Valtaosa kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli naisia, sillä naisten osuus vastaajista oli 85,87 prosenttia (N=79).

KAMPUSALUEEN VAIHTUMINEN JA ASIASTA TIEDOTTAMINEN

KUVIO 10. Tyytyväisten opiskelijoiden osuus muutosta tiedottamiseen

Opiskelijakyselyn avulla haluttiin selvittää muun muassa, ovatko opiskelijat kokeneet saaneensa riittävästi tietoa Lutakon kampusalueelle muuttamisesta. Selkeä enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että he eivät ole saaneet tarpeeksi tietoa muutosta ja siihen liittyvistä käytänteistä. Noin 65 prosenttia (N=60) kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli sitä mieltä, että he eivät ole saaneet riittävästi tietoa Lutakon kampusalueelle muuttamisesta. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 34,78 prosenttia (N=32) oli mielestään saanut riittävästi ennakkotietoa kampusalueen vaihtumisesta.

Opiskelijakyselyn vastauksista käy ilmi, että opiskelijat kaipaavat lisätietoa muun muassa siitä, minne päin kampusaluetta muutetaan, milloin siirtyminen uudelle kampusalueelle tapahtuu, missä opiskelijat ruokailevat, missä sijaitsevat matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoiden opetustilat ja minne voi pysäköidä autonsa koulupäivän ajaksi. Myös opettajien työpisteiden sekä opintotoimiston sijainnista kaivattiin tarkempaa tietoa. Hyvin monen opiskelijan antama avoin vastaus oli suoranaisia kysymyksiä tulvillaan:

Mihin tarkalleen ottaen siirrymme, millaiset ovat meille varatut tilat, mistä löytyvät opiskelua tukevat palvelut jatkossa (mm. opintotoimisto sekä opettajien tilat), milloin muutto tapahtuu, saako autopaikkoja kuten Mankolaan?

Tulevat luokkatilat, ruokailu, kirjasto.. Oikeastaan kaikki tieto olisi tervetullutta, mistään en ole ainakaan itse saanut tähän päivään mennessä tietoa ja tuleva kampus on myös itselleni aivan vieras.

Eräs opiskelija oli vastauksessaan kuvannut muuttoa jopa "salailevaksi", koska kukaan henkilökunnan jäsen ei hänen mukaansa ole osannut vastata muuttoon liittyviin kysymyksiin tai ei ole halunnut jakaa tietoa opiskelijoille, koska ajankohta vastausten antamiseen on ollut kuulemma liian aikainen. Tässä muutamia esimerkkejä opiskelijoiden antamista vastauksista:

Mielestäni muutosta on oltu liian "salailevia". Kukaan ei tiedä mistään mitään ja jos joku tietää niin vastaus on ollut, että on liian aikaista kertoa. Esimerkiksi mitä käy opetuskeittiölle? Kukaan ei tiedä ja jos tietää, ei kerro.

Kyllä olisi hyvä asia informoida asiasta enemmän jatkavia opiskelijoita. Ei ole tiedossa paikan osoitetta tai muutakaan tietoa ensi syksyn uusista tiloista. Kaikenlaisia juttuja on vain kuulunut koulun käytävillä. Tietävätkö koulun opettajat ja muu henkilökuntakaan asiasta tarpeeksi? Kyllä koulutuspäällikkö olisi saanut avoimemmin informoida oppilaita asiasta.

Ihan kaikesta: missä tilat fyysisesti ovat, miten muutto vaikuttaa erilaisten kurssien ja kenttäjakson toteutumiseen, minkälaisia tiloja Lutakossa on ja mitä sieltä puuttuu Mankolaan verrattuna...

Ylipäättänsä kaikesta. Sellainen infopläjäys, jota en ainakaan itse ole löytänyt.

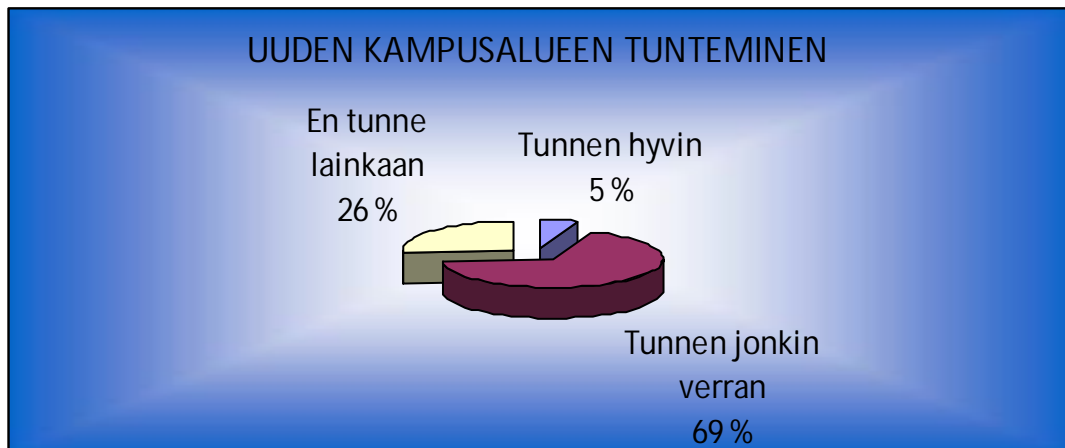
Myös opetuskeittiön tulevaisuus oli monen ruoka- ja ravintolapuolen opiskelijan huolenaiheena Lutakon kampusalueella. Tässä yksi esimerkki erään opiskelijan antamasta vastauksesta:

Kuinka opetuskeittiö-muotoiset kurssit toteutetaan Lutakossa?

Lutakon kampuksen ruokalan koko mietitytti myös monia, koska ruokasalin koko on suhteessa pieni tai ainakin pienen näköinen Mankolan kampuksen ruokalaan verrattuna.

Opiskelijoiden antamista vastauksista käy selkeästi ilmi, että yleiseen tiedottamiseen olisi kaivattu enemmän panostusta. Usean opiskelijan vastauksessa ehdotettiin muun muassa, että muutosta olisi ollut hyvä tiedottaa jo keväällä esimerkiksi sähköpostilla. Muuttoon liittyvä tiedottaminen on vastanneiden opiskelijoiden mukaan ollut lähin-

nä vain kuulopuheiden ja huhujen varassa. Kampusalueen vaihtumiseen liitettyä salaperäisyyttä olisi voitu varmasti vähentää sillä, että opiskelijoille olisi esimerkiksi järjestetty tilojen esittelykiertös uudella kampusalueella. Jopa pelkkä Lutakon kampuksen pohjapiirroksen näkeminen olisi riittänyt monelle opiskelijalle, sillä sen avulla he olisivat voineet etukäteen muodostaa edes jonkinlaisen ennakkokäsityksen tulevasta kampuksista.

KUVIO 11. Lutakon kampusalueen tunteminen

Opiskelijakyselyyn yhtenä kysymyksenä oli, miten entuudestaan tuttua aluetta Lutakon kampusalue, IT-Dynamo ja Turbiini, ovat opiskelijoille. Vastausvaihtoehtoja oli kolme: tunnen hyvin, tunnen jonkin verran ja en tunne lainkaan. Suurin osa opiskelijoista vastasi tuntevansa Lutakon kampusaluetta jonkin verran. Tämän kyseisen vastausvaihtoehdon valitsi lähes 69 prosenttia (63) kyselyyn vastanneista opiskelijoista. Lutakon kampusalue oli saatujen vastausten mukaan ennestään tuntematonta aluetta noin 26 prosentille (24) kyselyyn vastanneille opiskelijoille. Vain viidelle kyselyyn vastanneesta opiskelijasta uusi kampusalue on hyvin tuttua aluetta.

UUDELLE KAMPUSALUEELLE SIIRTYMINEN

Opiskelijakyselyn avulla haluttiin selvittää myös, miten kampusalueen vaihtuminen vaikuttaa muun muassa opiskelijoiden opiskelumatkaan. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli myös selvittää, onko kampusalueen vaihtumisella vaikutusta matkaan käytettävän kulkuvälineen valintaan. Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että kam-

pusalueen vaihtuminen on ennen kaikkea positiivinen asia. Tässä muutama esimerk-
kivastaus opiskelijoilta, joiden mielestä Lutakon kampusalueelle siirtyminen on erityi-
sen hyvä asia:

Kampusalueen vaihtuminen on täydellinen juttu, olisi pitänyt muuttaa jo paljon aiemmin. Koulumatkani lyhenee useasta kilometristä noin 500 metriin, ei tarvitse enää käyttää bussia, eikä pyörää. Ihan mahtava juttu, kun Mankolaan bussitkin menivät niin huonosti ja se oli niin kaukana!

Ihanaa! Koulu siirtyy kodin tien toiselle puolelle, kulkeminen helpottuu ja rahaa säästyy, kun ei tarvitse ostaa bussikorttia!

Opiskelijoiden antamista vastauksista käy muun muassa ilmi, että useiden opiskelijoiden opiskelumatka lyhenee ja auton sijaan monet pääsevät kulkemaan koululle joko pyörällä tai kävellen. Tulee myös rahallista säästöä, koska ei tarvitse enää ostaa bussikorttia koulumatkojen kulkemista varten. Opiskelijoiden mielestä Lutakon keskeinen sijainti on erityisen hyvä asia kampusalueen vaihtumisessa.

Omalla autolla kulkevat opiskelijat kokevat muuton hieman ongelmalliseksi, koska Lutakon kampusalueella on paljon vähemmän parkkipaikkoja verrattuna Mankolan kampusalueen parkkipaikkatarjontaan. Maksullinen pysäköinti ja epävarmuus pysäköintipaikkojen riittävydestä osoittautuivat osalle kyselyyn vastanneista opiskelijoista erityiseksi huolen aiheeksi.

Pysäköinti on kuulemma alueella ongelmallista ja kallista. Tosin varmaa tietoa ei ole, sillä asiasta ei ole opiskelijoita informoitu ollenkaan..

Pituus vaihtuu neljästä kilometristä yhdeksään kilometriin. Liikkuisin autolla, mutta autopaikat epäselviä. Linja-autolla hankala liikkua, jos koulun jälkeen töihin ja siitä taas kotiin. Sapettaa! Täytyy katsella asuntoa lähempää keskustaa..

Osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista koki kampusalueen vaihtumisen osittain positiivisena muutoksena mutta myös negatiivisia puolia löytyi:

Opiskelumatka lyhenee, mutta vastaavasti auton pysäköinti muuttuu vaikeammaksi.

Opiskelumatka pidentyy, mutta linja-autoyhteydet ovat paremmat keskustaan. Pysäköinnin kanssa olisi varmasti enemmän ongelmia kuin Mankolassa, mikäli kulkisin usein omalla autolla.

Vähentää matkaa, mutta vaikeuttaa siten, että auton parkkeeraaminen on vaikeampaa.

Opiskelijoiden vastauksista voi helposti päätellä, että Jyväskylän keskustan tuntumassa asuvat opiskelijat ovat erityisen tyytyväisiä Lutakon kampusalueelle muuttamisesta. Pitemmän opiskelumatkan päästä tulevat opiskelijat pohtivat erityisesti Lutakon kampusalueen pysäköintimahdollisuuksia, koska he mitä todennäköisimmin kulkevat opiskelumatkansa omalla autolla. Kauempaa kulkevat opiskelijat eivät yleensä pysty hyödyntämään edes julkista liikennettä, kuten linja-autoja, koska linja-autojen aikataulut eivät monestikaan sovi opiskelijoiden aikatauluihin, joten oman auton käyttö on monelle opiskelijalle ehdoton edellytys:

Valmistun ennen siirtymistä, mutta olisi vaikuttanut merkittävästi esimerkiksi pysäköintiin. Matka olisi pidentynyt 10 km (kun lasketaan edestakaisin) eli yhteensä 80 km ajoa koulupäivänä. "Pitkänmatkalaisena" ei linja-auton aikataulut monestikaan sovi, joten auton käyttö on ehdoton edellytys.

Parkkipaikkojen maksullisuus myös harmittaa omalla autolla kulkevia opiskelijoita. Oman auton käyttö on senkin takia osalle opiskelijoista ensisijaisen tärkeää, koska he käyvät koulupäivän jälkeen vielä töissä ja työmatka voi olla toisilla hyvin pitkä.

MANKOLAN OPISKELUKULTTUURIA LUTAKON KAMPUSALUEELLE

Moni opiskelija on havainnut opintojensa aikana Mankolan kampusalueen erityisen kulttuurin, joka erottaa sen muista Jyväskylän ammattikorkeakoulun kampusalueista. Digium-kyselyn avulla haluttiin selvittää myös, mitä Mankolan opiskelukulttuuria opiskelijat toivoisivat löytyvän myös Lutakon kampusalueelta.

Kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden vastauksista käy ilmi, että Lutakkoon haluttaisiin siirtää muun muassa tietynlaista Mankolan kampusalueen rauhallisuutta, välittömyyttä ja avoimuutta. Rentoudella ja lämminhenkisyydellä opiskelijat tarkoittavat

lähinnä sitä, että myös Lutakon kampusalueella tulisi olla helppo lähestyä niin opiskelutovereita kuin henkilöstöäkin. Opiskelijat arvostavat erityisen paljon opiskelijoiden ja opettajien välistä luottamuksellista ja avointa ilmapiiriä sekä tiivistä yhteistyötä ja toivovatkin, että samanlainen ilmapiiri tulee mukana myös Lutakon kampusalueelle.

Tässä esimerkkejä opiskelijoiden antamista vastauksista ja siitä, millaisia asioita he toivovat löytävänsä myös Lutakon kampusalueelta:

Rentoa ilmapiiriä, mukavia oleskelutiloja.

Luottamuksellinen ja avoin opiskelijoiden ja opettajien välinen ilmapiiri toivottavasti säilyy jatkossakin.

Mankolan avulaiden työntekijöiden kulttuuria, joka näkyy iloisena palveluna opiskelijoille. Johanna (eipä ole ongelmaa, johon hän ei keksisi ratkaisua), Virve, Miia, Heli-Maarit, Anne, varaston Kaisa, Hartikaisen Tiina, kirjaston Birgitta ja vahtimestari Jouko ovat Mankolan todellisia sydämiä. Toivottavasti myös Lutakon. Ihmisläheinen ja avoin opiskelukulttuuri, missä töitä tehtäisiin myös kasvotusten. Kaikki kurssit eivät sovi verkkoon.

”Punainen tupa ja perunamaa.” Mankola on todella lämmin ja kodinomainen ympäristö, joten toivonkin että samanlainen lämmin henki joka meillä näkyy sekä opetuksessa että kampuksen käytävillä säilyisi Dynamolla, eikä niin että uusi upea kampus tekee meistä tiukkiksi ja liian virallisia.

Muutama kyselyyn vastannut opiskelija toi vastauksissaan ilmi muun muassa sen tosiasiain, että Lutakossa tulee olemaan erilainen opiskelukulttuuri kuin Mankolassa oli. Opiskelijat ovat varmasti mielessään jo tiedostaneet tämän asian, ja sen pystyi helposti aistimaan opiskelijoiden antamia vastauksia lukiessaan. Tässä yksi esimerkki siitä, miksi Mankolan erityinen opiskelukulttuuri ei voi siirtyä Lutakon kampukselle:

Mankolan kampuksella mukavaa on ollut se, miten vähän meitä on ja miten kasvot tulevat jollakin tavalla tutuksi. Tämä ei mitenkään voi siirtyä isommalle kampukselle mukana.

Lutakon kampuksen tilojen suuri määrä ja kampuskiinteistön massiivinen koko ovat varmasti sellaisia asioita, jotka saavat uuden kampuksen tuntumaan vieraalta ja ehkä jopa kolkolta. Eräs opiskelija kuvasi antamassaan vastauksessaan Dynamon ”hieman kliiniseksi ja jopa kylmäksi”, kun hän vertasi Lutakkoa Mankolaan.

Osa Lutakon kampukseen kohdistetuista ennakkoluuloista tulee mitä todennäköisimmin kumoutumaan, kunhan opiskelijat ensin oppivat tuntemaan uuden opiskeluympäristönsä. Kaikki opiskelijat eivät välttämättä vielä tässä vaiheessa pysty hahmottamaan Lutakkoa kokonaisuutena, ja näin ollen koko kampusalue koostuu heidän mielessään pienistä osasista, mikä varmasti aiheuttaa epävarmuutta ja ehkä jopa myös epämukavuuteen liittyviä tuntemuksia.

LUTAKON KAMPUS JA OPISKELUN UUDET MAHDOLLISUUDET

Lutakko on kokenut suuria muutoksia viimeisten vuosisatojen aikana, sillä ennen Jyväskylän kaupungin perustamista Jyväskylän työntyvä Lutakonniemi oli suurimmaksi osaksi vain vesijättömaata. Kaupungin paikkaa mitattaessa 1830-luvulla Lutakonniemi on jopa jätetty epäkelpona rakennusmaana asemakaava-alueen ulkopuolelle. Alue kelpasi tuolloin ainoastaan kaupunkilaisten karjan laidunalueeksi sekä kaupunkiin pysähtyneen sotaväen ampuharjoituskentäksi. (Jäppinen & Voutilainen 2006, 170.)

Lutakon alue nousi kiinnostuksen kohteeksi 1800-luvun jälkipuolella, kun kaupungin tilanahtaus alkoi olla todellinen ongelma. Kaupunginvaltuusmies A.W. von Zweyberg ehdotti vuonna 1889, että tilanahtauden takia kaupunki luovuttaisi 17 huvilapalstaa Tourujoen varrelta. Osa huvilapalstoista olisi sijoittunut Lutakkoon. Ajatus ei kuitenkaan saanut tuolloin riittävää kannatusta, vaan vasta rautatien tulon myötä alueen käyttö sai lopullisen muutoksen. Liejuisen maaperän, rannan ahtauden ja Lutakonniemen vetisyyden vuoksi rantaan kaavailtua rautatielinjausta vastustettiin. Rannan kuntoon saattamisen puolestapuhujat kuitenkin viimein voittivat, kun rautatie valmistui vuonna 1897. Rautatieasema rakennettiin silloisen Rantakadun varteen Lutakon kohdalle. Kaupunkiin valmistui myös pitkään kaivattu sähkölaitos viisi vuotta Lutakon rautatieaseman valmistumisen jälkeen. Arkkitehti Hjalmar Åbergin suunnitelmalle sähkötehtaalle löytyi paikka aivan Lutakonniemen tyvestä, Kilpisenkadun alapäästä rautatien toiselta puolelta. (Jäppinen ym. 2006, 170.)

Lutakosta alkoi 1900-luvun alkupuolella vähitellen muodostua varastopaikka erityisesti tervalle, puutavaralle, kalkille ja hiille sekä tiilille aseman ja sataman läheisyy-

den takia. Kuljetusten helpottamiseksi heräsi haave saada sivuraide Lutakkoon rata-
pihalta. Näihin samoihin aikoihin, vuonna 1911 kiinnostui pietarsaarelainen Wilhelm
Schauman Jyväskylästä ja ilmoitti halukkuutensa rakentaa vaneritehdas kaupunkiin.
Jyväskylän keskeinen sijainti sekä tehtaan tarvitsemien raaka-aineiden, koivutukkien,
runsaus houkuttelivat tehtaan rakentajaa. Oli luonnollista, että myös kaupungin puo-
lelta kiinnostus tehdasta kohtaan oli suuri, koska Wilhelm Schauman lupaili kaupun-
kiin 200 uutta työpaikkaa. Maaseudun työväki saisi tehtaan myötä kaivattuja ansioita
uitosta ja metsätöistä. (Jäppinen ym. 2006, 170.)

Jyväskylän vastavalmistunut asemakaavan laajennus ennakoi vaneritehtaan tulemis-
ta, sillä Lutakkoon oli kaavailtu kaupungin ensimmäiset teollisuustontit. Koska vaneri-
tehdas haluttiin kaupunkiin, pidettiin huolta siitä, etteivät tonttien hinnat nousseet
huutokaupassa liian korkeiksi ja olivat näin ollen Schaumanin mieleen. Kauppojen
syntymisen ehdoksi asetettiin se, että tehtaan tulisi olla Lutakossa toiminnassa kesä-
kuussa 1912. (Jäppinen ym. 2006, 171.)

Vuonna 1911 jyväskyläläinen arkkitehti Yrjö Blomstedt suunnitteli tiilisen tehdasra-
kennuksen Wilh. Schaumans Fanerfabrik Ab:lle. Rakennuksen seinien merkitystä kan-
tavina rakenteina vähensi sen rakennustekninen ratkaisu, kattoa kannattava teräs-
konstruktio. Tämä ratkaisu mahdollisti luonnonvalon pääsyn suurten kattoikkunoiden
kautta T-muotoiseen, kahden tehdashallin rakennukseen. Rakennuksen ulkopuolelle
muuratut tukipilarit vahvistivat tiiliseinää. Koristekuviointit julkisivuissa, puolipyöreät
päädyt ruusuikkunoihin ja hammaslistat liittyivät keskieurooppalaiseen jugendtyy-
liin. Balttilainen Gustav Haare suunnitteli tehtaan tekniset laitteet ja koneet Jyväsky-
lään toimitti saksalainen yritys. Tehdasta jouduttiin laajentamaan ensimmäisen ker-
ran jo viisi vuotta tehtaan valmistumisen jälkeen, koska paja sekä sorvi- ja liimaus-
osasto. Arkkitehti Matti Björklund suunnitteli uuden siipirakennuksen. (Jäppinen ym.
2006, 171.)

Jyväskyläläinen arkkitehti Yrjö Blomstedt suunnitteli myös tehtaan pääportin tuntu-
massa sijaitsevan konttori- ja asuinrakennuksen vuonna 1911. Konttorirakennus val-
mistui kaksi vuotta myöhemmin. Pihapiiriin tehtiin samalla myös puinen ulkoraken-

nus. Blomstedtin suunnittelema rakennus noudatti ajan arkkitehtuuriin kuuluvaa vaihtelevaa ilmettä muun muassa ikkuna-aukotuksillaan. (Jäppinen ym. 2006, 173.)

Vaneritehtaan tuotannon menekki ja toiminnan kasvu johtivat väistämättä tehtaan laajentumiseen. Työntekijämäärä nousi vuosien 1913–1923 välisenä aikana 200:sta yli 800:aan, ja työntekijöitä varten jouduttiin rakentamaan asuinkasarmeja muun muassa tehtaan tuntumaan. Tuotannon kasvun myötä yhtiö perusti uudet vaneritehtaat Joensuuhun ja Savonlinnaan, mutta pääkonttori sijoitettiin Jyväskylään. (Jäppinen ym. 2006, 173.)

Tehtaan alkuaikoina tärkein valmistettava tuote oli teelaatikkovaneri. Kartonkitehtaassa alettiin 1920-luvulla tehdä vanerista myös pienesineitä, kuten matkalaukkuja ja säilytysrasioita. Myös huonekalujen valmistus käynnistettiin tehtaassa tuohon samaan aikaan. 1930-luvulla alettiin puolestaan valmistaa ovia ja seuraavalla vuosikymmenellä aloitettiin valmispuutalojen tuotanto. Vuonna 1958 tehtaassa alkoi lastulevyjen teko. (Jäppinen ym. 2006, 173.)

Kartonkitehtaan poissiirtyminen Lutakosta tuli ajankohtaiseksi 1980-luvun kuluessa. Tehtaan lastulevytuotanto Lutakossa päättyi keväällä 1987, ja tuotanto siirrettiin Säynätsaloon. Vuonna 1990 järjestettiin arkkitehtikilpailu alueen tulevasta käytöstä. Arkkitehdit Trevor Harris ja Henu Kjisik voittivat kilpailun. 1990-luvulla käynnistyi Lutakon nopea muutos toimisto-, asuin- ja messukaupunginosaksi. Tehtaan pääportin tuntumassa sijainnut pääkonttori onkin vuosituhannen vaihteessa saanut ympärilleen uuden rakennuskerrostuntuman, sillä messuaukiolle on noussut Arto Sipisen suunnittelema Innova-rakennus sekä messukeskus Jyväskylän paviljonki, jonka on suunnitellut Pekka Paavola. Entinen kartonkitehdas on nykyään Jyväskylän ammattikorkeakoulun käytössä. (Jäppinen ym. 2006, 173.)

Pitkän ja vaiheikkaan historian jälkeen on lopulta tultu nykytilanteeseen. Lutakon vanhasta tehdasmiljööstä on tullut nykyaikainen ja innovatiivinen oppimisympäristö myös Jyväskylän ammattikorkeakoulun toiminnalle. Uuteen ja erilaiseen opiskeluympäristöön sopeutuminen vaatii varmasti oman aikansa, mutta tuo tullessaan myös monia uusia mahdollisuuksia, jotka ovat opiskelijoiden hyödynnettävissä. Opiskelijoi-

den näkemyksiä uusista mahdollisuuksista Lutakossa haluttiin myös selvittää tämän opiskelijakyselyn avulla.

Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että opiskelijat suhtautuvat varsin positiivisesti Lutakon kampusalueeseen ja sen mukana tuomiin mahdollisuuksiin. Moni kyselyyn vastannut opiskelija toi vastauksessaan ilmi sen, että Lutakon kampusalueella pystyy muun muassa hyödyntämään entistä paremmin erilaisia yhteistyömahdollisuuksia alueen yritysten ja eri koulutusohjelmien kanssa. Useat opiskelijat ovat myös kokeneet, että Lutakon keskeisen sijainnin ansiosta heillä on mahdollisuus käyttää entistä aktiivisemmin kampuksen tiloja ja muilta palveluita, koska uusi kampusalue sijaitsee keskustan läheisyydessä. Kyselyyn vastanneet Jyväskylän keskustan tuntumassa asuvat opiskelijat ovat erityisen kiitollisia siitä, koska heidän koulumatkansa lyhenee merkittävästi siirryttäessä Mankolan kampukselta Lutakon kampusalueelle. Opiskelijat arvostavat Lutakon keskeistä sijaintia myös senkin takia, koska mahdollisten hyppytuntien aikana on helppo asioida kaupungilla tai jopa kotona. Seuraavaksi esimerkkejä opiskelijoiden antamista avoimista vastauksista:

Koulumatkan lyheneminen on kaikkein paras muutos.

Muutto antaa mahdollisuuden opiskella nykyaikaisessa ja miellyttävässä ympäristössä (tosin Mankolassa ei ole mitään pahaa sanottavaa). Välimatka keskustaan ja Rajakadulle lyhenee, tämä helpottaa opiskelua.

Jos on vapaata eri tuntien välissä, niin on lyhyt matka mennä kaupungille tai ehkäpä kotiinkin. Tai yleensäkin hoitaa asioitaan kaupungilla, joka on siis erittäin positiivinen asia.

Ehdin hyppytuntien aikaan käymään kaupungilla hoitamassa asioita tai kotona, saan lisää aikaa.

Opiskelijoiden mielestä opiskeluun tulee myös uutta piristystä ja uusia näkökulmia, koska Lutakon kampusalueella näkee päivittäin monia eri koulutusalojen opiskelijoita. Opiskelijat voivat helpommin valita myös muiden koulutusohjelmien opintoja, koska samalla kampuksella toimii monta eri koulutusohjelmaa. Esimerkkejä vastauksista:

Yhteistyö muiden alojen kanssa.

Näkee enemmän eri alojen opiskelijoita kuin Mankolassa.

Voin valita muitakin kuin oman koulutusohjelman kursseja helpommin.

Totta kai on mukavaa, kun Dynamolla on uusia kasvoja eli opiskelijoita toisista koulutusohjelmista. Se piristää varmasti opiskelua! Ja koska toimin koulutusohjelmistamme, tulee varmaan järjestettyä mukavia tapahtumia yhdessä uusien opiskelijoiden kanssa.

Yhteistyömahdollisuudet Dynamon opiskelijoiden kesken, eli tiimiakatemian kanssa.

Kyselyyn vastanneet opiskelijoiden vastauksista käy ilmi myös muun muassa tyytyväisyys Lutakon kampuksen uusia hienoja tiloja kohtaan:

Tilat ovat isommat, joten tilavarausten suhteen ei pitäisi käytännössä olla ongelmia, joita Mankolassa silloin tällöin ilmeni.

Uudet hienot tilat, mielekkäämpi ympäristö, city-fiilis.

Kaikki kyselyyn vastanneet opiskelijat eivät suinkaan näe kampusalueen vaihtumista niin positiivisena asiana, mutta ainahan muutosprosessiin kuuluu kiinteänä osana myös tietynlainen vastarinta ja vastustus. Muutamaa opiskelijaa askarrutti erityisesti Lutakon kampuksella toimivien opiskelijoiden suuri määrä, koska tilojen ja tarvikkeiden määrä on kaikesta huolimatta rajallinen. Kaikkien mielestä Lutakko opiskelu-ympäristönä ei myöskään ole kovin viihtyisiä.

Kampusalueen vaihtuminen saattaa vaikeuttaa opiskelua, koska IT-Dynamolla on paljon opiskelijoita ja vähän tilaa sekä tarvikkeita.

Muutoksena ainakin tulee se, että Mankolassa oli aina rauhallinen opiskelu-ympäristö, ja luulen, että siellä Lutakossa on sellainen "kampustunnelma" (liian opiskeluintoisen ympäristö meikäläiselle).

Hieman huolettavaa kuinka suuria sekaannuksia tilojen kanssa voi ensialkuun tulla.

Ruuhkaa ruokailussa.

ERILAISIA TILOJA OPISKELIJOILLE LUTAKON KAMPUSALUEELLA

Perinteisten opetustilojen lisäksi opiskelijat toivoivat uudelta kampusalueelta löytyvän esimerkiksi rauhallisia työskentelytiloja itsenäistä opiskelua varten, istuskelu- ja kohtaamispaikkoja sekä riittävän ison ja viihtyisän ruokalan. Erityisesti opiskelijoiden käytettävissä olevat tietokoneet koettiin ensiarvoisen tärkeiksi ja valtaosassa vastauksista löytyikin toivomus atk-varustuksellisista ryhmätyötiloista. Useimmat opiskelijat korostivat vastauksissaan myös ryhmätyötilojen tärkeyttä.

Itsenäiseen ja ryhmätyöskentelyyn tarkoitettu tila, jossa olisi koneita.

Ryhmätyötiloja. Tiloja, joissa olisi esimerkiksi ainakin pöytä ja mahdollisimman mukavan tuntuiset istuimet. Ryhmätyölle omistettujen tilojen tilasuunnitteluun tulisi kiinnittää huomiota, jotta tiloista tulisi luovuutta herättäviä.

Mankolan kahvilakulttuuri koettiin myös tärkeäksi ja usean opiskelijan toivomus olikin, että Lutakosta löytyisi mukava kahvila ja paljon mukavia sohvaryhmiä sekä yksittäisiä tuoleja, joissa voisi nauttia vaikkapa kupin kuumaa kahvia oppituntien välissä.

Viihtyisän kahvittelu/juttelutilan, vähän niin kuin Mankolan aula.

Mukavia sohvaryhmiä, joissa voi hörpätä kupposen kahvia. Myös tietokoneita tulee olla kaikkien käytettävissä niin, että vaikka itse atk-luokassa on tunnit, opiskelijat pääsevät koneelle ja tulostamaan.

Mukavan kahvilan, jossa voi jutella ja hengaila, istuskella sohvilla ja kuunnella musiikkia. Rento paikka.

On luonnollista, että uudesta toimintaympäristöstä toivotaan löytyvän myös neuvontapisteen eli infon, josta voi tarvittaessa käydä kysymässä apua tilojen löytämiseen. Eräs opiskelija toivoi myös, että ryhmätyötilojen tilasuunnitteluun kiinnitettäisiin erityistä huomiota, jotta tiloista saataisiin luovuttaa herättäviä. Toivomuksena oli myös, että Lutakosta löytyisi erityisiä keskustelutiloja, jossa opiskelijat voisivat rauhassa keskustella opettajien kanssa.

Tiivistetysti voidaan todeta, että opiskelijat toivovat Lutakon kampusalueelle siirtyvän tuttua Mankolan opiskelu- ja kahvilakulttuuria. Lutakon kampukselta toivotaan löytyvän monipuolisten opetus- ja ryhmätyötilojen lisäksi myös riittävä määrä itse-

näiseen työskentelyyn tarkoitettuja tiloja ja alueita. Myös opiskelijoiden käyttöön tarkoitettujen tietokoneiden määrän toivotaan olevan riittävän suuri, jotta jokaisella halukkaalla on mahdollisuus päästä käymään tietokoneella esimerkiksi taukojen ja hyppytuntien aikana.

5 POHDINTA

Opinnäytetyön teoriaosuudessa keskityttiin toimitilastrategiaan liittyvän aineiston läpikäymiseen sekä strategialähtöiseen työympäristökehittämiseen. Lähdemateriaalien etsintä osoittautui haastavaksi tehtäväksi, sillä opinnäytetyön keskeisimpiin aihealueisiin liittyvää materiaalia oli saatavilla melko suppea määrä.

Toimivat tilat ovat kaiken toiminnan perusta ja edellytys. Työympäristö voidaan luokitella myös organisaation kilpailutekijäksi, sillä parhaimmillaan hyvät tilat vetävät puoleensa myös alan parhaat työntekijät. Laadittu toimitilastrategia noudattaa kokonaisstrategian kanssa samoja periaatteita ja linjauksia. Toimitilastrategia keskittyy toimitila-asioihin ja sen osa-alueita ovat muun muassa nykyiset tilat, tilojen käyttötilanne sekä tulevaisuuden tilatarve. Menestyvä yritys pystyy hahmottamaan toimitilat resurssina sekä liiketoiminnan kehittämisen apuvälineenä.

Työympäristökehittäminen on aihealue, johon eri organisaatiot ja yritykset ovat alkaneet kiinnittää entistä enemmän huomiota. Voidaan sanoa, että työympäristön todellinen merkitys on viimein ymmärretty. Nykypäivän liiketoiminnassa toimitilat luokitellaan kilpailutekijäksi ja strategiseksi resurssiksi ja toimitilaa voidaan pitää myös yhtenä tuottavan työn välineenä. Tutkimusten mukaan fyysisesti hyvän työympäristön on todettu lisäävän myös vireyttä ja vähentävän jopa stressiä. Oikein suunniteltu työympäristö luo tukevan perustan kaikelle toimitiloissa tapahtuvalle toiminnalle.

Strategialähtöinen työympäristökehittäminen oli ennen opinnäytetyön tekemistä minulle vielä melko vieras käsite, mutta opinnäytetyöprosessin kautta termi ikään kuin avautui minulle. Oli mielenkiintoista lukea erilaisia artikkeleita ja julkaisuja, jotka käsittelivät työympäristökehittämistä. Opinnäytetyöprosessin kautta oivalsin kuinka suuri merkitys ja painoarvo hyvällä työympäristöllä on muun muassa työn tekemiseen ja tehokkuuteen.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategian mukaisesti Mankolan kampuksesta luovuttiin kesällä 2009, koska ammattikorkeakoulun yhtenä strategisena tavoit-

teena on kampusten määrän vähentäminen ja toimintojen keskittäminen. Opinnäytetyön tekemisen kautta ymmärsin muun muassa sen, miksi Jyväskylän ammattikorkeakoulu luopuu Mankolan kampuksesta ja siirtää toiminnot Lutakon kampusalueelle. Toimintojen keskittäminen lähelle Jyväskylän keskustaa on varmasti niin henkilöstön kuin opiskelijoidenkin mielestä ennen kaikkea positiivinen muutos.

Muutosprosesseissa henkilöstön motivaatiota voidaan parantaa muun muassa ottamalla heidät mukaan uusien tilojen suunnitteluun ja selvittämällä heidän mielipiteitään ja tarpeitaan uusia tiloja kohtaan. Motivaatiota parantaa, kun henkilöstö pääsee itse vaikuttamaan oman työympäristönsä suunnitteluun ja näin myös työtilasta saadaan heidän tarpeidensa mukaisia.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun Mankolan kampuksen muuttoprosessi oli kokonaisuutena pitkä prosessi, mutta loppujen lopuksi kaikki muuton eri osa-alueet saatiin päätökseen ja kesän jälkeen matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelmien toiminta alkoi Lutakon kampuksella, uudessa toimintaympäristössä. Opinnäytetyöprosessi muodostui kokonaisuudessaan myös melko pitkäksi, sillä opinnäytetyöprosessin aloittanut kalusteinventointi tehtiin jo tammi-helmikuussa 2009. Kalusteinventointi piti saada valmiiksi hyvissä ajoin, jotta suunnittelija pystyi hyödyntämään inventointiluetteloja suunnittelutyössään.

Tekemieni tilasuunnitelmien perusteella voin todeta, että tilasuunnittelu on haasteellista, mutta erittäin antoisaa työtä. Erilaisten tilasuunnitelmien tekeminen on aina ollut mielestäni kiinnostavaa, ja toivoisin pystyväni hyödyntämään opinnäytetyön kautta kerättyjä tietoja esimerkiksi tulevaisuuden työtehtävissäni. Nykypäivän tilasuunnittelussa tulee ottaa huomioon myös tilojen muunneltavuus, sillä tiloja tulee pystyä muokkaamaan käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Tiloilta vaaditaan myös käytettävyyttä.

Uudet, vastavalmistuneet tilat eivät välttämättä aina ole ratkaisu tilaongelmien parissa painiville organisaatioille. Perinteinen rakennushankkeen aikainen hankesuunnittelu ei nykypäivänä enää riitä ja tarvitaan jotakin aivan muuta. Ratkaisu organisaation tilaongelmiin voi löytyä strategialähtöisestä työympäristökehittämisestä. Strate-

gialähtöisen työympäristökehittämisen tavoitteena on saada aikaiseksi liiketoimintaa ja tuottavuutta tukevat toimitilat. Työympäristökehittämisen taustalla ovat organisaation strategia ja tulevaisuuden näkymät.

Opiskelijoille suunnatun Digium-kyselyn avulla haluttiin selvittää opiskelijoiden mielipiteitä Lutakon kampusalueelle muuttamisesta ja kartoittaa opiskelijoiden vaatimuksia ammattikorkeakoulun tiloja kohtaan. Kysely lähetettiin noin 330 opiskelijalle. Opiskelijakyselyn myöhäisestä ajankohdan takia vastauksia saatiin vain 92 kappaletta. Kyselyn tulosta olisi voitu pitää luotettavampana, mikäli vastauksia olisi saatu enemmän. Kyselyn vastausprosentti olisi voinut muodostua korkeammaksi, mikäli kysely olisi lähetetty aiemmin opiskelijoille. Opiskelijoille suunnattu kysely olisi ollut hyvä toteuttaa jo paljon aikaisemmin keväällä, jotta kyselyn vastausprosentista olisi saatu korkeampi. Saatujen vastausten määrän perusteella voidaan todeta, että toukokuun puoliväli oli liian myöhäinen ajankohta kyselyn toteuttamiselle, koska suurin osa opiskelijoista oli aloittanut jo kesälomansa. Onneksi kyselyllä tavoitettiin osa opiskelijoista ja saatujen vastausten perusteella pystyttiin saamaan opiskelijoiden näkemys muuttoon liittyvistä asioista.

Opiskelijoiden antamista vastauksista voidaan päätellä, että muuttoon liittyvää tiedottamista olisi selvästi kaivattu enemmän. Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli sitä mieltä, että he eivät olleet saaneet riittävästi tietoa tulevasta muutosta ja siihen liittyvistä käytänteistä. Opiskelijat olisivat toivoneet tilojen esittelykierrosta Lutakon kampusalueella tai edes jonkinlaista infopakettia, jossa olisi kerrottu tiivistetysti muutosta ja muista muuttoon liittyvistä tärkeistä asioista. Enemmistö kyselyyn vastanneista opiskelijoista piti Lutakon kampusalueelle muuttamista positiivisena asiana muun muassa uuden kampuksen keskeisen sijainnin takia. Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli tyytyväisiä kampusalueen vaihtumiseen, ja sen pystyi myös helposti päättelemään opiskelijakyselyn vastauksista.

Suosittelen, että tulevissa kampusten muutoissa opiskelijoille järjestettäisiin hyvissä ajoin yleinen infotilaisuus muuttoon liittyvistä asioista. Mikäli infotilaisuuden järjestäminen ei onnistu, opiskelijoiden tulisi saada esimerkiksi sähköpostitse tiedote muutosta. Avoin tiedon jakaminen vähentäisi huomattavasti epätietoisuutta opiskelijoille.

den keskuudessa. On ymmärrettävää, että muuttoprosessin organisointi ja suunnittelu vie suuren osan käytettävissä olevista resursseista, mutta mielestäni opiskelijat ovat kuitenkin aina ensiarvoisen tärkeitä ja opiskelijatiedotuksesta huolehtimisen tulisi olla yksi tärkeimmistä asioista.

Oman ammatillisen kehittymisen näkökulmasta opinnäytetyön tekeminen kasvatti tietoperustaani sekä opintojen kautta kertynyttä ammatillista osaamistani. Opinnäytetyön tekeminen tarjosi mahdollisuuden päästä mukaan organisaation muuttoprosessiin, johon ei ole aiemmin ollut mahdollisuutta päästä. Muuttoprosessi on laaja kokonaisuus ja vaatii hyvän pohjasuunnittelun. Opinnäytetyön myötä pääsin myös ensimmäisen kerran tekemään kalusteinventointia, ja luonnollisesti myös se kasvatti osaamistani.

Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet mielestäni toteutuivat, sillä Mankolan kampuksen kalusteinventointi saatiin tehtyä, erilaisia tilojen kalustamissuunnitelmia valmistui ja myös suunnittelija pystyi hyödyntämään niitä omassa suunnittelutyössään. Opiskelijoille suunnatun kyselyn tuloksia voi hyödyntää Jyväskylän ammattikorkeakoulun tulevilla muutoissa.

LÄHTEET

Aalto, L., Peltomäki, S. & Westermarck, I. 2001. Palveleva toimisto. Porvoo: WSOY.

Aatsalo-Sallinen, J. 2005. Maailma, kaupungit ja toimitilat murroksessa. *Locus* 12, 7, 36.

Allen, T., Bell, A., Graham, R., Hardy, B. & Swaffer, F. 2004. Working without walls – An insight into the transforming government workplace. London: Office of Government Commerce.

Astu aulaan 2008 (Kirjoittaja tuntematon). *Portaali* 34, 1, 40 - 41.

Atkin, B. & Brooks, A. 2000. Total Facilities Management. Oxford: Blackwell.

Hertz, L. 2008. Toimisto tukemaan työvireyttä. Tila- ja kalustesuunnittelu auttaa parantamaan työympäristöä. *Portaali* 34, 5, 30 - 32.

Hietanen, P. 2006 Mikä ihmeen Workplace - työympäristökehittämisestä tukea suunnitteluun? *Arkkitehti uutiset* 60, 3, 18 - 19.

Hietanen, P., Sundqvist, A. 2008. Senaatti-kiinteistön markkinointimateriaali: Työympäristön strategialähtöinen kehittäminen, "Workplace". Viitattu 18.8.2009. http://www.senaatti.fi/tiedostot/WORKPLACE_YLEISESITTELY_2008.pdf

Hietanen, P. 2009a. Työympäristöt murroksessa. Aalto-yliopiston Tulevaisuuden tila-seminaarin esitysmateriaali. Viitattu 20.9.2009. http://www.aaltoyliopisto.info/files/design_factory_aalto-yliopisto_ty__ymp__rist__seminaari_hietanen.pdf

Hietanen, P. 2009b. Strategialähtöinen työympäristökehittäminen. Sähköpostiviesti 24.9.2009. Vastaanottaja T. Pinolehto. Työympäristökehittämiseen liittyvien materiaalien tiedonhankintaa.

Härkönen, J. 2008. Mitä on työympäristökehittäminen? *Kontrahti* 3, 3, 32.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia. Jääskö, P. (Hallintoyksikkö) 2009. PowerPoint-esitysmateriaali: JAMK:n toimitilastrategian laadinnasta. Viitattu 4.10.2009.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun toimitilastrategia 2009 - 2012. Hallintojohtaja Jääskö, P. 2009. PowerPoint-esitysmateriaali. Viitattu 4.10.2009.

Jyväskylän yliopisto 2006. Toimitilastrategia 2015.

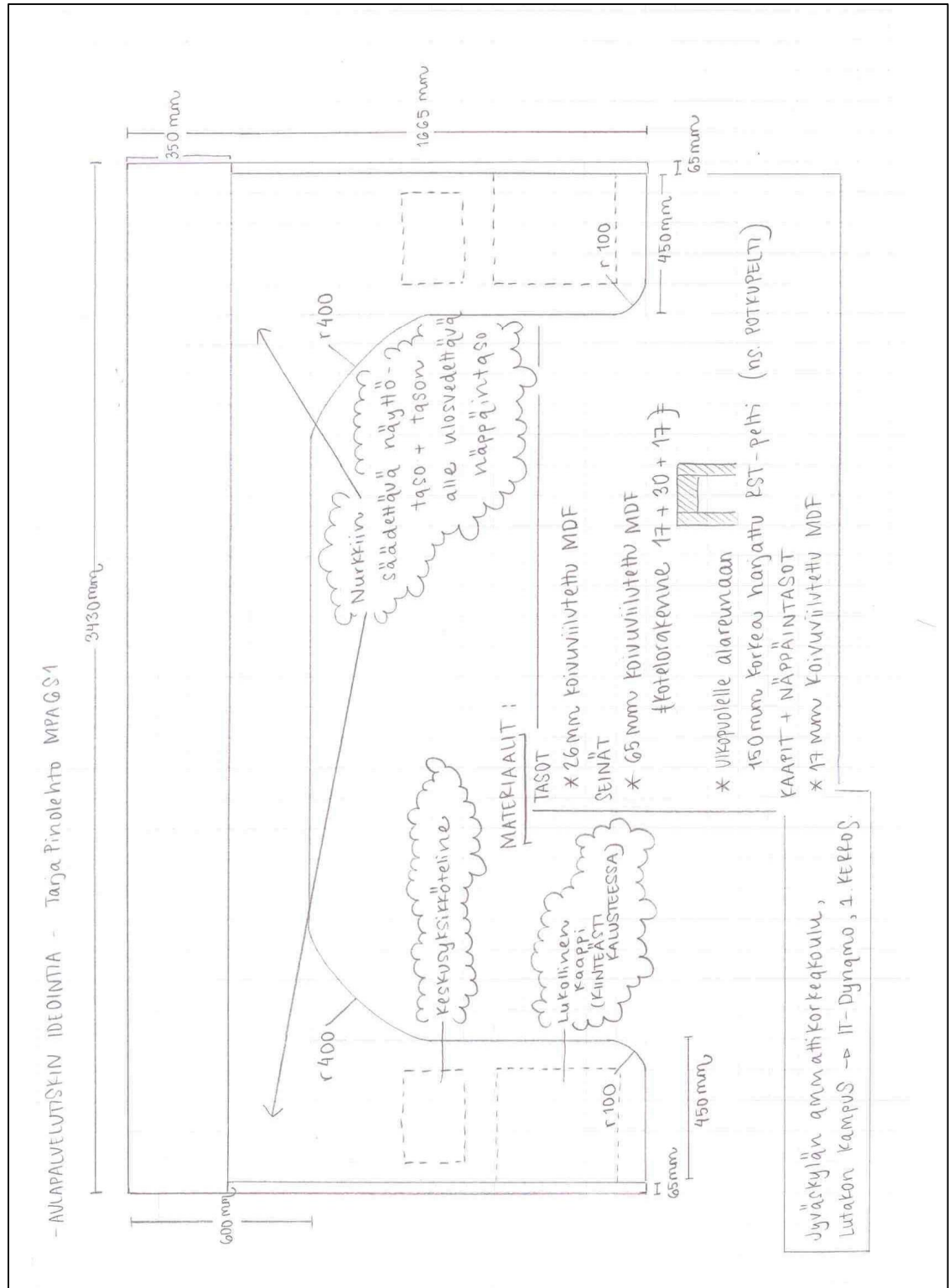
Jäppinen, J. & Voutilainen, H-M. 2006. Loisto & Lyhty. Löytöretki Jyväskylän rakennettuun ympäristöön. Jyväskylä: Minerva.

- Kamensky, M. 1999. Strateginen johtaminen Suomessa eilen, tänään, huomenna (1970–2010). Suomen Strategisen Johtamisen Seuran 10-vuotis juhlassa pidettyyn esitelmään perustuva artikkeli: http://lta.hse.fi/2000/1/lta_2000_01_d7.pdf Viitattu 11.10.2009.
- Ketola, R. 2007. Toimiva toimisto. Työterveyslaitoksen julkaisuja. Tampere: Työterveyslaitos.
- Linnossuo, O., Nenonen, S. & Saario, I. 2002. Näkökulmia hyvinvointiin 1. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 8. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Manninen, O. 2005. Toimitilamarkkinat muutosmyrskyssä. Kontrahti 3, 2, 8 - 13.
- Mantere, S., Hämäläinen, V., Aaltonen P., Ikävalko, H. & Teikari, V. 2003. Organisaation strategian toteuttaminen. Suunnitelmista käytäntöön. Helsinki: Edita Prima.
- Monimuotoinen ja monikäyttöinen työpöytä 2009 (Kirjoittaja tuntematon). Portaali 34, 1, 10 - 15.
- Mälkiä, T. 2009. Hyvä fyysinen ympäristö lisää vireyttä ja vähentää stressiä. Portaali 34, 3, 7 - 8.
- Nenonen, S. 2005. Tuottava työympäristö. Maankäyttö 34, 1, 14 - 16.
- Oksamo, P. & teollisuuden toimistojen työalatoimikunta 2006. Toimistojen työsuojelu. 3. tarkistettu painos. Painotalo Auranen. Julkaisija: Työturvallisuuskeskus (TTK) & teollisuuden toimistojen työalatoimikunta.
- Opetusministeriö. Koulutus ja tiedepolitiikan osasto. Opetusministeriön monisteita 2005:1. Yliopistojen toimitilastrategiat. Ohjeaineisto strategioiden laatimiseksi.
- Oulun yliopisto. Toimitilastrategiatyöryhmä 2005. Toimitilastrategia 2006 - 2010.
- Partanen, E. 2003. Käyttäjälähtöisyyttä tilasuunnitteluun. Toimivat tilat tilapalveluille. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 22.
- Pennanen, A. 2004. Workplace Planning. Helsinki: Haahtela-kehitys.
- Rakennustietosäätiö 2000. Ohjetiedosto: Toimistotilat, yleissuunnittelu ja –mitoitus. RT 95–10716.
- Rakli ry 2001. Kiinteistöliiketoiminnan sanasto.
- Rothe, P., Nenonen, S. & Rasila, H. 2007. Toimitilojen käytettävyyden arvioiminen käyttäjäorganisaation näkökulmasta. Teknillisen korkeakoulun rakentamistalouden laboratorion selvityksiä 68. 1.painos. Espoo: Teknillinen korkeakoulu.

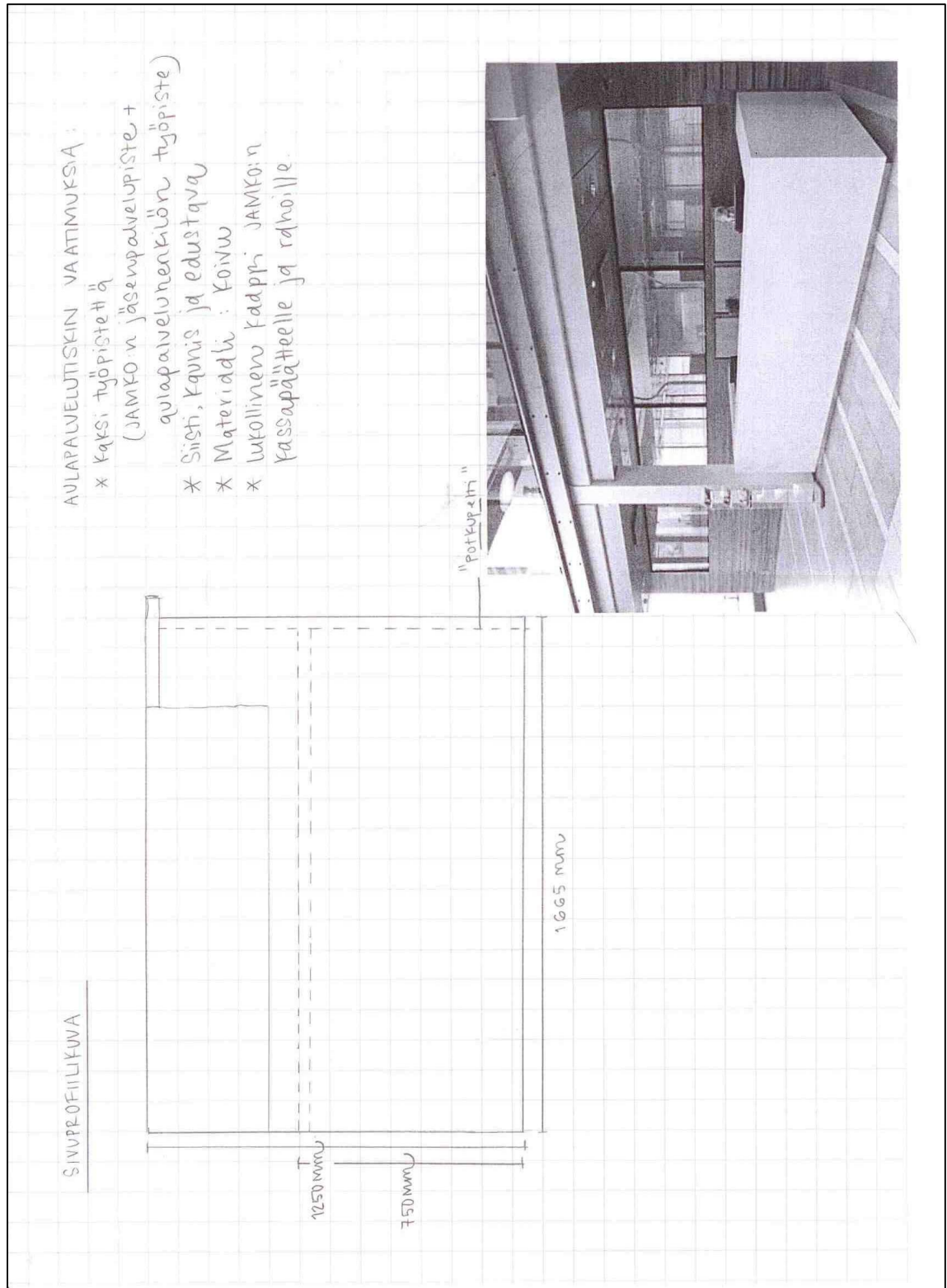
- Ruokojoki, J. 2004. Toimivat tilat – perusta palveluille. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Röynä-Anttila, L. 2009. Kiiku, keinu ja ratsasta. Portaali 34, 2, 24 - 26.
- Santalainen, T. 2005. Strateginen ajattelu. Helsinki: Talentum.
- Sisäasiainministeriö 2007. Palvelutyöpisteen turvallisuussuunnitteluopas. PATUT-työryhmä. Sisäasiainministeriön turvallisuusalan neuvottelukunta. Espoo: Sähköinfo.
- Sipilä, T. 2008. Tila tuottavaksi. Locus 12, 4, 8 - 11.
- Takki, T. 2005. Toimitusjohtaja, Indoorium. Diaesitys: Haasteet parempien toimistojen toteuttamiseksi. Viitattu 10.9.2009.
<http://www.ecophon.fi/f2e86fd5-ddc8-4f80-8a81-cbab9a10ecaa.fodoc>
- Tiirikka, M. 2007a. Työpaikka on kohtaamisympäristö. Kontrahti 3, 3, 20 - 23.
- Tiirikka, M. 2007b. Stress free-area lisää hyvinvointia. Kontrahti 3, 4, 22 - 24.
- Toimivat kokoustilat 2008 (Kirjoittaja tuntematon). Portaali 34, 2, 10 - 13.
- Työtuoli – ajan tuote 2008 (Kirjoittaja tuntematon). Portaali 34, 3, 18 - 24.
- Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. <http://finlex.fi>. Hakusana: Työturvallisuuslaki. Viitattu 19.8.2009.
- Uhmavaara, H., Niemelä, J., Melin, H., Mamia, T., Malo, A., Koivumäki, J. & Blom, R. 2005. Joutaako työ? Joustavien työjärjestelyiden mahdollisuudet ja todellisuus. Työministeriö, työpoliittinen tutkimus 227.

LIITTEET

Liite 1. Suunnitelma IT-Dynamon aulapalvelutiskistä

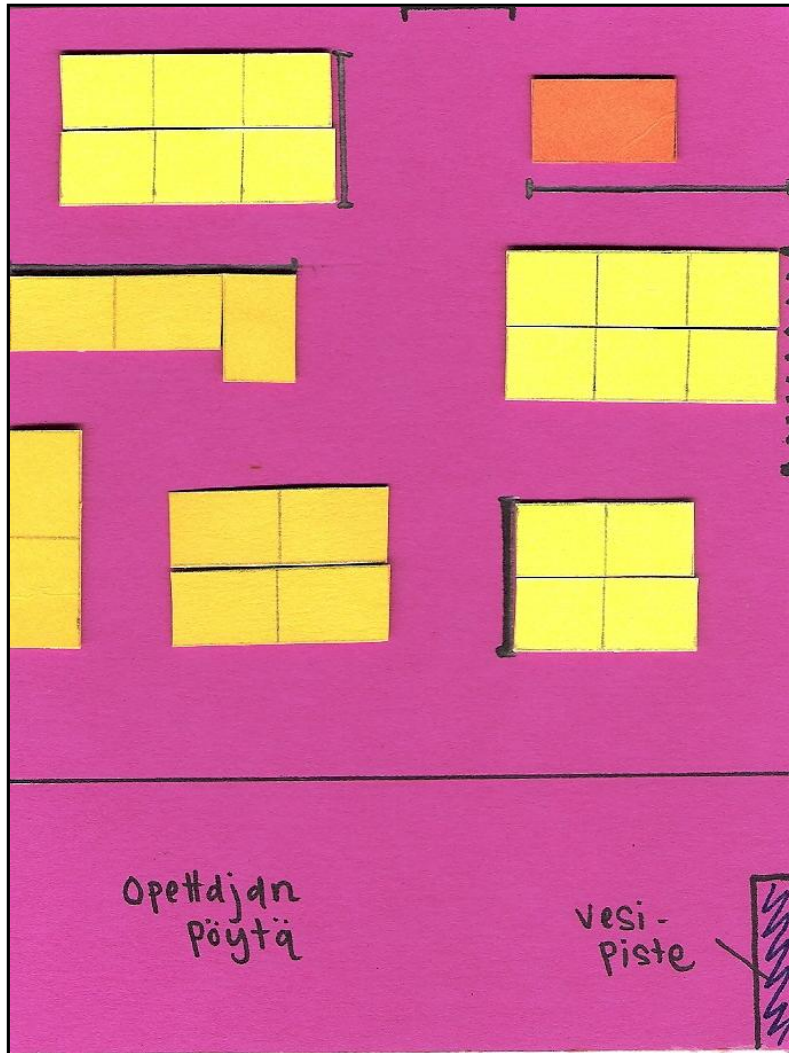
Liite 2. Sivuprofiilikuva IT-Dynamoon suunnitellusta aulapalvelutiskistä

Liite 3. Kuvia Dynamon ryhmätyötilasta

Liite 4. Dynamon ryhmätyötilan toteutunut suunnitelma

Liite 5. Kuvia Dynamon työhuoneesta

Liite 6. Opiskelijakyselyn saatekirje

Kysely lähetettiin opiskelijoille 11.5.2009.

Hei!

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelija ja teen opinnäytetyötä koskien muuttoa Mankolasta Lutakon kampusalueelle. Opinnäytetyössä selvitetään muun muassa opiskelijoiden tarpeita ja toiveita tulevia tiloja kohtaan. Toivon, että vastaat kyselyyn 31.5.2009 mennessä oheista linkkiä käyttäen:

<http://digiumenterprise.com/answer/?sid=336791&chk=EQHEHP3T>

Mikäli linkki ei jostain syystä toimi, niin ilmoitatko siitä minulle mahdollisimman pian.

Kyselyn avulla saatua tietoa hyödynnetään muuttoon liittyvässä tiedottamisessa sekä tulevien tilojen kalustamisessa.

Ystävällisin terveisin:

Tarja Pinolehto

Liite 7. Digium-kysely opiskelijoille

1. Sukupuoli

Mies

Nainen

2. Ryhmätunnus

3. Koulutusohjelma

Matkailun koulutusohjelma

Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

Kuluttajapalvelut

Ruoka- ja ravintolapalvelut

4. Oletko saanut riittävästi tietoa Lutakon kampusalueelle muuttamisesta?

Kyllä

Ei

5. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen kielteisesti, niin vastaa myös seuraavaan kysymykseen:

Millaisista asioista kaipaisit saavasi lisätietoa ennen Lutakon kampusalueelle siirtymistä?

6. Miten kampusalueen vaihtuminen vaikuttaa opiskelumatkaasi? (opiskelumatkan pituus, kulkuväline ja pysäköinti)

7. Onko Lutakon kampusalue (IT-Dynamo ja Turbiini) sinulle ennestään tuttua aluetta?

Tunnen hyvin

Tunnen jonkin verran

En tunne lainkaan

8. Mitä uusia mahdollisuuksia koet kampusalueen muuttumisen tuovan opiskeluusi?

9. Minkälaisia tiloja opiskelija mielestäsi tarvitsee opetustilojen lisäksi?

10. Mitä Mankolan opiskelukulttuuria toivoisit olevan myös Lutakon kampusalueella?